

Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Gelişiminde Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin Yeri ve Önemi¹

Giriş

Ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetlerinin 50 yılı aşkın bir geçmişi bulunmaktadır. 1950’li yıllarda kavram olarak Türk Eğitim Sistemine giren PDR hizmetleri, günümüzde yoğunlukla okul ortamında gerçekleştirilmekle birlikte, özellikle son yıllarda serbest olarak icrası ile Adalet, Sağlık ve Endüstri kurumlarında sunulması da giderek artmaktadır.

Yirmi birinci yüzyılda toplum, psikolojik danışmanlara daha çok gereksinim duyacaktır. Çünkü küreselleşme, ekonomideki yapısal değişimler, değişen aile yapısı, çok kültürlülük, bilim ve teknolojinin yaşam biçimlerine önemli etkileri, birey ve grupların sosyal ve psikolojik yaşamlarını da etkileyecek ve değişime uyum çabaları PDR hizmetlerine duyulan gereksinimi arttıracaktır.

Bu gereksinime koşut olarak ülkemizde PDR alanı “profesyonel bir meslek alanı” olarak gelişmekte midir? Başlangıcından itibaren nasıl bir gelişme çizgisi izlemektedir? Kuşkusuz ki bu çizgide, bir mesleki örgüt olarak Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin önemli bir rolü ve işlevi vardır.

Bu bölümde, başlangıcından PDR derneği kuruluncaya dek geçen yıllar süresince ülkemizde bu alandaki çalışmaların kısa bir özeti yapılarak, mesleki örgütlenmeye nasıl bir süreçte gidildiği açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra Türk PDR-DER’in alanı savunuculuk işlevi çerçevesinde yaptığı çalışmalardan söz edilmiş ve son bölümde geleceğe ilişkin öngörüler ve beklentiler incelenmiştir.

PDR Derneği Kuruluşuna Dek Geçen Yıllar (1950–1989): Türkiye’de PDR Hizmetlerinin Tarihçesi

Kuşkusuz ki mesleki örgütler gereksinimlerden doğar ve meslek alanındaki sorunlara çözüm arama ve mesleğin gelişimini destekleme işlevini üstlenirler. Türkiye’de PDR alanındaki uygulamalar nasıl başlamış ve sürmüştür? Dernekleşme aşamasına nasıl bir süreç sonunda

¹ Derneğin tarihçesi, Nobel Yayın tarafından yayınlanan, editörlüğünü Prof. Dr. Fidan KORKUT-OWEN ve Doç. Dr. Ragıp ÖZYÜREK’in yaptığı “Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik “ kitabındaki Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK tarafından yazılmış bölümden alınmıştır. Eklentiler ve güncellemeler tarafımızdan yapılmıştır.

Bu bölümün internet sayfamızda yayınlanmasını kabul ettikleri için Sayın Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK’a, editörler Prof. Dr. Fidan KORKUT-OWEN ve Doç. Dr. Ragıp ÖZYÜREK’e , Nobel Yayına ve Nobel Yayın Genel Yayın Yönetmeni Sayın Nevzat ARGUN’a teşekkür ederiz.

ulaşmıştır? Bu bağlamda ülkemizdeki duruma kısaca göz atmak ve örgütlenme aşamasına gelinceye dek yaşananları özetlemek bir fikir verebilir.

PDR Hizmetlerinin Başlangıç Çalışmaları

Özgüven'e (1990) göre, ülkemizde yapılan yeniliklerin pek çoğu gibi, rehberlik konusu da "Tuba Ağacı*" gibi yukarıdan aşağıya bir hareket olarak başlamıştır. Bilindiği gibi ülkemizde bu hizmetlerin yarım asrı aşan bir geçmişi vardır. 1950'li yıllarda Türk-Amerikan işbirliği anlaşması kapsamında (Marshall Planı) ülkemize davet edilmiş olan Amerikalı uzmanların öncülüğünde bu alandaki ilk çalışmalar başlatılmıştır. Bu uzmanlar eğitim sistemimizi inceleyerek aksaklıklar üzerine raporlar hazırlayıp yeni uygulamalar için konferanslar, seminerler düzenlemişler ve rehberlik alanında ilk pilot uygulamaları başlatmışlardır.

Bu arada ABD'ye gönderilmiş olan Türk Eğitimcileri de oradaki bilgi ve yaşantılarını, yurda döndüklerinde uygulama alanına sokarak rehberlik hizmetlerinin gelişmesine yardımcı olmuşlardır. Türk eğitimciler arasında Prof. Dr. Feriha BAYMUR ve Prof. Dr. Hasan TAN ilk öncü çalışmaları yapanlardır. Başlangıç aşamaları içinde 1953-1954 yılında ilk defa Gazi Eğitim Enstitüsü, Pedagoji ve Özel Eğitim bölümleri ders programlarına Rehberlik dersinin konulması ve 1955'de Ankara Demirlibahçe İlkokulunda ilk Rehberlik Merkezinin açılması sayılabilir.

1960'dan sonra kalkınma planlarında ve Milli Eğitim Şura çalışmalarında özellikle "Yöneltme" hizmetleri esas eksen olmak üzere Rehberlik anlayışı ve hizmetlerine yer verildiği görülmektedir. Bu anlayışla 8. Milli Eğitim Şurasında ortaöğretimin yeniden düzenlenmesi çerçevesinde 9. sınıfın "Yöneltme" sınıfı olması, gençlerin ilgi ve yeteneklerine uygun olan programlara yönlendirilip yerleştirilmesi, yatay ve dikey geçişlerin yapılması gibi kurallar ile rehberlik anlayışına uygun bir düzenlemeye gidildiğini görüyoruz. Bu kararlar doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı 1970-71 öğretim yılında 24 okulda rehberlik uygulamalarını resmen başlatmış ve her yıl bu sayıyı arttırmıştır (Kepçeoğlu; 1994).

Nihayet 9. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar gereğince 1974-75 öğretim yılında bütün orta dereceli okullarda "yaygın" olarak rehberlik çalışmaları başlatılmıştır. Bu düzenlemede rehberlik uygulamaları sınıf öğretmenlerinin sorumluluğuna verilmiş ve uyulacak esaslar Tebliğler Dergileri ile belirlenmiştir (MEB Tebliğler Dergisi 1805, Tarih 16.09.1975). Bu kararlar ortaöğretim kurumlarında çalışan tüm öğretmenler, rehberlik hizmetlerine katılmak, görev yapmak ve karşılığında da bir ücret almak üzere "yasal" olarak bağlanmıştır. Bu yasal düzenleme halen geçerlidir.

* Efsaneye göre Tuba ağacının kökleri gökte, dalları da yeryüzündedir.

Bu yasal düzenlemeye bağlı olarak orta dereceli okullarımızın bir kısmına görevli rehberlik uzmanları atanmıştır. Uzmanın sorumluluğu ve önderliğinde, öğretmenlerin katılımı ile bu çalışmalar yürütülmüştür. Uzman bulunmayan okullarda bu hizmetler sınıf öğretmenlerinin sorumluluğuna bırakılmıştır.

PDR Derneğinin kurulduğu 1989 yılına gelindiğinde 300 kadar okulda bu hizmetlerin "uzman" kadrolu kişilerce yürütüldüğü, okulların hepsinde rehberlik örgütünün oluşturulamadığı, okullarda çalışan rehberlik personeli sayısının yaklaşık 600 kadar olduğu rapor edilmiştir (Özgüven; 1990). 1982 yılında toplanan X. Milli Eğitim Şurası raporlarında ülkemizin (sadece ortaöğretim kurumları için) 7.000 civarında rehberlik personeline gereksinimi olduğu ifade edilmiştir.

PDR personeli için gerekli kurumlar açılmadan, 1971 yılında başlatılan okullardaki rehberlik uygulamaları, bu alanı yeterince bilmeyen personelle yürütüldüğü için, PDR alanına ilişkin kavramlar, uygulamalar, rol ve kimlik, görev ve sorumluluklar, etik kurallar bakımından yanlış algılamalar yaşanmış ve alanın gelişimini engelleyici sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu nedenlerle PDR hizmetlerinin işlevlerinin anlaşılması gecikmiştir. Okullarda ilk formal uygulamaların başlamasından ancak 15 yıl sonra 1985'den itibaren aşamalı olarak PDR alanında lisans eğitimi almış profesyonel personel atanabilmiştir.

2547 sayılı Yükseköğretim yasasında (1982) üniversitelerde öğrenciye yönelik Rehberlik ve Psikolojik Danışma Merkezlerinin kurulması hükmüne yer verilmesi ve yine bu yasayla üniversitelerde PDR lisans programlarının açılması personel yetiştirme açısından önemli gelişmelerdir.

PDR Personeli Yetiştirme

Ülkemizde ilk olarak, PDR alanına personel yetiştirme çabası, bir akademik program olarak, lisansüstü düzeyde 1966-67 yılında Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bölümünde başlatılmıştır. Lisansüstü PDR programları daha sonraki yıllarda Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde, ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesinde açılmış ve 1990'lara dek, yüksek lisans düzeyinde yaklaşık 275 ve doktora düzeyinde 60 kadar uzman mezun edilmiştir (Özgüven; 1990).

Milli Eğitim Bakanlığı, lisansüstü öğrenim görmüş personelin seviyesine uygun kadrolar açmadığı için bu personelden okullardaki rehberlik servislerinde yararlanmak mümkün olmamıştır. Bu alanda yetişen personelin Milli Eğitim Bakanlığındaki üst düzey kadrolarda, Sağlık Bakanlığına bağlı kurumlarda, üniversitelerde veya Silahlı Kuvvetlerde görev aldıkları söylenebilir (Özoğlu, 1986; Özgüven, 1990).

PDR alanında lisans programları 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde açılan "Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik" programı sayılmazsa (çünkü PDR'den daha çok Eğitimin Psikolojik Temellerine odaklanıyordu), 1981 yılında Hacettepe Üniversitesinde ve 1982'de beş

üniversitede daha "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" lisans programları açılmış ve sayıları 1989'a dek 11'e ulaşmıştır (Kuzgun, 1990; Özgüven, 1990). Bu programların açılmasında X. Milli Eğitim Şurasında Rehberlik personelini yetiştirme konusunun ele alınması önemli rol oynamıştır. Söz konusu şura raporlarında, rehberlik personelinin üç düzeyde yetiştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır (MEB X. Şura Raporu; 1981):

- 1. Lisans Düzeyi:** 4 yıllık üniversite eğitimi veren program
- 2. Rehberlik Sertifikası:** Üniversitelerin Psikoloji, Eğitim, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümlerinde veya hizmetiçinde verilebilir. Lisanstan sonra yaklaşık bir yıllık (lisansüstü) program.
- 3. Mezuniyet Sonrası Eğitimi Düzeyi**
 - a. Bilim uzmanlığı:** Yaklaşık 2 yıllık lisansüstü program.
 - b. Doktora düzeyi:** Bilim uzmanlığı üzerine yaklaşık 2-3 yıllık bir program.
 - c. İş başında yetiştirme:** Sürekli bir programla alandaki danışman ve sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi.

X. Milli Eğitim Şurasından sonra 1982 yılında toplanan XI. Şura kararları da "Eğitimde Rehberlik" alanını bir uzmanlık alanı olarak ele alması ve bu alanda çalışacaklara verilecek olan unvanın "Okul Danışmanı" olarak belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. Ayrıca, XI. Milli Eğitim Şurasında okul danışmanı kavramına ilişkin yapılan tanım, beklenen roller ve uzman eğitimi için önerilen model, çağdaş rehberlik anlayışı ile tutarlı görülmektedir (MEB XI. Şura Raporu; 1982). Ancak, şura kararlarının eğitim uygulamalarına yansıtılmasında ne yazık ki başarılı olunamamıştır.

1989 yılına kadarki gelişmelere bakıldığında ülkemizde PDR alanının "profesyonel bir hizmet alanı" olarak kabul edilmesi konusunda önemli sorunlar olduğu, eğitimdeki uygulamalarda beklenen düzeye ulaşamadığı, PDR alanının bilimsel anlayış ve çağdaş yaklaşımlarla kabul edilmesi önündeki engellerin aşılamadığı görülmektedir.

PDR Hizmetlerine İlişkin Anlayış

Bu kısa başlangıç tarihçesine dayalı olarak neler söylenebilir:

Eğitim kurumlarında rehberlik uygulamalarına daha başlangıcında (1970'lerde) gerekli ön hazırlık yapılmadan/alt yapısı oluşturulmadan başlanmıştır. Öğretmen ve yöneticiler bu konuda eğitilmeden, bu alanda yeterli/gerekli donanıma sahip olmadan bu işle "yasal" olarak görevlendirilmişlerdir. Okullarda uzman yoktur ve eğitim sistemi bu anlayışa uygun değildir gibi sorunlar uzmanlarca sıklıkla dile getirilmiştir (Özoğlu, 1986; Özgüven, 1986; 1990; Kuzgun, 1990; Kepçeoğlu, 1994).

Bu yanlış ya da talihsiz başlangıcın ne yazık ki günümüzde hala sürdüğünü söylemek mümkündür. Çünkü bilindiği gibi yanlış kurulan bir şeyi düzeltmek onu yeniden kurmaktan daha güçtür, daha zaman alıcıdır. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinde de Türkiye bunu yaşamıştır, yaşamaktadır. Günümüzde halen, yönetici ve öğretmenlerin çoğu hizmet-öncesi ve sonrası hazırlık sürecinde bu konuda bir eğitim almamışlardır. Öğretmen yetiştiren fakültelerin programlarında ve öğretmenlik sertifika programlarında rehberlik alanında bir ders 1997'lere dek sadece "seçmeli" olarak bulunmakta, birçok programda bu ders açılmadığı için öğretmen adaylarının seçme şansı olmamaktaydı.

Kepçeoğlu (1974) tarafından yapılan bir araştırmada, orta dereceli okullarda görevli müdür, öğretmen ve uzmanların rehberlik anlayışları arasında farklılıklar olduğu ve rehberlik anlayışlarının uygulamalarda başarı sağlamak için yeterli olmadığı görülmüştür. Gültekin (1984) tarafından yapılan bir diğer araştırmada, orta dereceli okullarda "sınıf öğretmenliği" görevini yürüten öğretmenlerin bu hizmetleri yürütebilmek için rehberlik görev algılarının yetersiz olduğu ortaya konulmuştur. Yine Pişkin (1989) ve Özdemir (1991) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ve rehberlikle ilgili personelin rehberlik anlayışlarında önemli farklılıklar bulunduğu, birçoğunun rehberliğe uygun olmayan bir anlayışa sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kuşkusuz aynı durum okul yöneticileri açısından da halen devam eden bir sorundur (Nazlı, 2007). Özet olarak, ülkemizde yapılan çeşitli araştırmalar, okullarda görevli elemanların ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmamasının, yapılan rehberlik çalışmalarının başarısını büyük ölçüde engelleyen bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu durumun yarattığı sonuçları okullarda görevli uzmanlar yaygın sorunlar olarak yoğun bir şekilde yaşamaktadır. Nedir bunlar? Okullarda psikolojik danışmanın görev yapabileceği uygun bir yer, oda, programlarda zaman, gerekli malzeme, araç, gereç sağlanmamaktadır. Yönetici ve öğretmenler, yürütülen hizmetlere yardımcı olmamaktadır, işbirliği yapmamaktadır. Bu hizmetlerden "sihirli değnek" gibi ya bütün sorunları bir anda çözmeyi beklemekte, ya da hiçbir şey beklememekteler (Tan, 990).

Bu alanda bugün yaşanan sorunlarımızın önemli bir kısmı da eğitim sisteminde bu hizmetler örgütlenirken ve yapılandırılırken yanlış bir yaklaşıma dayandırılmasıdır.

PDR Hizmetlerinin Yapılandırılmasındaki Yanlış Yaklaşım

Başlangıcından beri süregelen ve bugün hala değiştiremediğimiz yanlış bir yaklaşım PDR hizmetlerinin gelişimini önemli ölçüde engellemektedir. Bu yanlış yaklaşım şu iki yönde olabilmektedir:

1. Rehberlik ve Psikolojik Danışma genellikle özel eğitime muhtaç çocukları tanıma, teşhis etme, onların eğitimlerine yardım hizmeti olarak algılanmış ve uygulamalar bu yaklaşıma göre sürdürülmüştür. Bilindiği gibi bu alandaki hizmetler, M.E.B. bünyesinde yürütülmektedir. 1950 yılından 1980 yılına kadar Özel Eğitim Hizmetleri, İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından yürütülmüştür. 1980 yılında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş, 1983 yılında ise Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. 30.04.1992 tarih ve 3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu genel müdürlükteki genel müdürler, genel müdür yardımcıları ve daire başkanları da hep farklı alandan kişiler olmuşlardır.

Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri, "Rehberlik" ve "Özel Eğitim" ile ilgili Mevzuat" içinde düzenlemiştir.

Bu mevzuattan bazı ifade ve tanımlar şöyledir:

Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin Kuruluşu ve Görevleri

Madde 21 - Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine ilişkin gerekli her türlü çalışmalarla birlikte ildeki özel eğitim gerektiren bireylerin tanınmaları ve bu bireylere yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri il ve ilçelerde rehberlik ve araştırma merkezi/merkezlerince yürütülür.

Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servislerinin Kuruluşu

Madde 43 - Resmî ve özel eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek üzere, rehberlik ve psikolojik danışma servisi kurulur.

Aynı şekilde mevzuatın Milli Eğitim Müdür/Şube Müdürünün görevi şöyle ifade edilmiştir:

Millî Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü

Madde 17 - Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölümünden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü, il / ilçe genelindeki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili etkinliklerin bütünlük içerisinde planlanması, programlanması, eşgüdümü ve yürütülmesinden millî eğitim müdürü adına yetkili ve sorumludur.

Bu ifadelerde görüldüğü gibi PDR hizmetlerinin özel eğitim

hizmetleri ile birlikte düşünülmesi ve örgütlenmesi, hem bu hizmetler için yeterli maddi ve insan kaynağı ayrılmasına engel olmakta, hem de psikolojik danışma ve rehberliğin yalnızca "özel eğitime muhtaç" öğrencilere yönelik bir yardım olarak anlaşılmasına ve sınırlandırılmasına yol açmaktadır.

Bu durum açıkça Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetlerinin varoluşunu ve gelişimini engelleyici çok önemli bir noktadır.

2. Yanlış yaklaşımın ortaya çıktığı ikinci boyut ise PDR hizmetlerinin lise mezunlarının üniversite kapılarında yığılması sorununa çare olabilecek bir cankurtaran simidi olarak görülmesidir. Bu nedendir ki, Milli Eğitim Temel Kanununda "Yönelme" ilkesine bağlı olarak Rehberliğe gereksinme duyulacağı vurgulanır (Mevzuat s.6, Madde 6).

Aynı şekilde Milli Eğitim Şuralarının birçoğunda (özellikle VIII. M.E. Şurası ve XII. Milli Eğitim Şurası örnek) ve Kalkınma Planlarında bu hizmetler "Yönelme Komisyonları" kapsamında ele alınıp formüle edilmeye çalışılmıştır. Yani rehberlik, bir insan gücü planlaması aracı olarak ele alınmıştır. Kuşkusuz Rehberlik Hizmetlerinin önemli bir amacı da gençleri kendilerine uygun eğitim ve meslek alanlarına yönlendirmektir. Ancak PDR hizmetlerini sadece "Yönelme" çerçevesinde ele almak, bunu da özellikle "toplumsal yararcılık/ekonomik kalkınma" vb. anlayışları ile vurgulamak bu alanın felsefesine de, amacına da ters düşen bir yaklaşımdır. Bakanlar dahil MEB yetkililerince yakın zamana kadar yönelme ile eş anlamlı olarak anlaşılan/algılanan rehberlik hizmetleri, 2005 yılına gelindiğinde psikolojik danışmanların okullardan alınarak merkezlere toplanma çerçevesinde devam-devamsızlık sorununa indirgenmiştir.

1950'li yılların başında kavramsal düzeyde, 1970'lerin başında ise uygulamalar düzeyinde Türk eğitim sisteminde yer alan PDR hizmetleri 1989'lara gelindiğinde artık önemi ve gereği tüm ilgililerce kabul edilen, ancak "hangi amaca yönelik ve nasıl gerçekleştirileceği" konusunda anlaşmaya varılamayan ve çözüm bekleyen sorunları ile eğitim gündeminde yerini korumakta olan bir uygulama alanıdır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin Kurulması

Ülkemizde PDR alanının gelişimi, ABD'den gelen uzmanlarla, o ülkedeki modelleri alarak ve Amerikan kaynaklarına dayalı olmuştur. Ancak Amerika'da bu hizmetler okul dışında Frank Parsons'ın Boston'da bir meslek bürosu kurmasıyla, işe yerleştirme hizmetleri ile 1908'de başlamış ve daha sonra, 1913 yılında eğitim sisteminde yer almıştır.

Amerika'da bu hizmetlerin gelişmesinde mesleki örgütlenmenin önemli bir rolü vardır. Bu alandaki hizmetler 1910'larda örgütlenmeye

başlamış ve 1913'de Ulusal Mesleki Rehberlik Derneği (National Vocational Guidance Association-NVGA) kurulmuştur. 1950'lerde Amerika'da PDR alanındaki dernekleri çatısı altında toplayan Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Örgütü (American Personnel and Guidance Association-APGA) kurulmuş ve bu alanda çalışacakların eğitim ve çalışma standartları oluşturulmuştur (Gibson ve Mitchell, 1990).

Türkiye'de PDR alanında çalışanlar, mesleki bir derneğe ise 1989 yılında kavuşmuştur. Bu yıla değin PDR alanında çalışanların bir kısmı 1976'da kurulmuş olan "Psikologlar Derneği"ne üye olarak mesleki gelişimlerini sürdürmekte idiysede, giderek PDR hizmetlerinin farklı bir eğitim ve uygulama alanı oluşturmasıyla, üstelik psikoloji programlarına göre PDR lisans programlarının sayısının hızla artmasıyla iki alan arasında farklılıklar daha çok hissedilir olmuştur.

Psikolojik Danışma alanında çalışanların sayısındaki hızlı artışa koşut olarak meslek içinde ve toplumda, alanın kavramlarının doğru anlaşılması, meslek etiğinin oluşturulması, PDR hizmetlerinin kalitesinin korunması, meslektaşların mesleki birlik ve bütünlüğe ulaşmaları, alanda gelişmeleri, mezunların haklarının korunması gibi konularda yardımcı olacak bir derneğin kurulmasını bir zorunluluk haline getirmiştir (Özgüven, 1990). Bu arada Psikologlar Derneğinin, 1988 yılında üyelik koşullarını değiştirerek, derneğe sadece "Üniversitelerin Edebiyat Fakültelerinde bulunan Psikoloji Bölümlerinden mezun olanların üye olabileceği" şeklinde bir sınırlama getirmesi de ayrı bir dernek kurma çabalarını hızlandırmıştır.

PDR Derneği Kurucuları

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanlar arasında birlik, beraberlik ve mesleki dayanışma sağlayarak Psikolojik Danışma ve Rehberlik biliminin ve mesleğinin ülkemizde gelişmesini sağlamak, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanların, sosyal, bilimsel, mesleki ve kültürel yönden gelişmelerine yardım etmek, mesleğin üyelerinin haklarını korumak ve savunmak amaçlarına yönelik olarak 03.07.1989 tarihinde 06-35-038 kodlu Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (PDR-DER) adı ile bir dernek kurulmuştur.

Derneğin kurucu üyeleri olarak Prof. Dr. Ethem Özgüven, Prof. Dr. Yadigar Kılıççı, Doç. Dr. Nilüfer Voltan-Acar, Doç. Dr. Oya G. Ersever, Dr. Mesut Baş, Araş. Gör. Fidan Korkut, Araş. Gör. İbrahim Yıldırım ve Araş. Gör. Tuncay Ergene görev almışlardır. 30.09.1989 tarihinde yapılan I. Olağan Genel Kurul'da Dernek Yönetim Kurulu üyeliklerine Prof. Dr. Ethem Özgüven, Prof. Dr. Feriha Baymur, Prof. Dr. Yadigar Kılıççı, Araş. Gör. İbrahim Yıldırım, Araş. Gör. Tuncay Ergene; Denetleme Kurulu üyeliklerine de Doç. Dr. Nilüfer Voltan-Acar, Gürcan Topçu ve Neşe Doğan seçilmişlerdir.

Amaçları

PDR Derneği tüzüğüne göre, derneğin amacına ulaşması için aşağıdaki faaliyetlerde bulunması kararlaştırılmıştır (Madde 5):

- a.** Mesleki ve bilimsel toplantılar düzenler.
- b.** Psikolojik Danışma ve Rehberlik mesleğini saygın ve halkın doğrudan doğruya yararlanacağı pratik bir bilim dalı haline getirmek, üyelerine Psikolojik Danışma ve Rehberlik bilim ve mesleğindeki yeni gelişmeleri tanıtmak için konferanslar, açık oturumlar vb. düzenler, yayınlarda bulunur.
- c.** Üyelerin mesleki sorunlarına çözüm bulmakta yardımcı olur.
- d.** Üyelerini Psikolojik Danışma ve Rehberliğin çeşitli alanlarında araştırmalara teşvik eder, bu çalışma ve araştırmaların yürütülmesine yardımcı olur.
- e.** Psikolojik Danışma ve Rehberliğin meslek olarak gelişmesi için her türlü mevzuat ve müfredat programlarının yürütülmesi ve uygulanmasında mesleki, özel ve resmi kuruluşlarla temaslar yapar.
- f.** Psikolojik Danışma ve Rehberlik personelinin eğitilmesi için çalışma koşullarının, bağlı oldukları yetki ve sorumlulukların saptanması ve tanıtılması için mesleğin ahlak kurallarına uygun çalışmasını denetlemek için çalışmalar yapar.

- g.** Öğrencilerin çağdaş düzeyde yetişmelerini sağlamak için başarı veya üstün başarı gösteren öğrenci ve dernek üyelerini ödüllendirir.
- h.** İlgili Türk ve yabancı bilim, eğitim ve araştırmacı kişi ve kurumlarla işbirliği yapar.
- i.** Uygulamalı çalışmalarını gerçekleştirmek için alan çalışmaları yapar, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri açar.
- j.** Ulusal ve uluslararası kongre, konferans, seminer, sergi, sempozyum vb. düzenler veya başka kuruluşlarca düzenlenenlere katılır.

Bu amaçlara yönelik faaliyetler göstermek üzere kurulan dernek, başlangıcından günümüze dek aşağıdaki akademisyenlerin başkanlığında çalışmalarını sürdürmüştür:

1989 - 1992 yılları	Prof. Dr. İ. Ethem ÖZGÜVEN (H.Ü)
1992 - 1993 yılları	Dr. Fidan KORKUT (H.Ü)
1993 - 1996 yılları	Prof. Dr. Füsun AKKOYUN (A.Ü)
1996 - 2003 yılları	Prof. Dr. Nilüfer VOLTAN-ACAR (H.Ü)
2003 - 2008 yılları	Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK (A.Ü)
2008- (halen)	Doç. Dr. Tuncay ERGENE (H.Ü)

PDR Derneği, 1998 yılında Bakanlar Kurulunun 13.07.1998 tarih ve 98/11476 sayılı kararı ile isminin başına "**Türk**" sözcüğünü ekleyerek ulusal bir dernek kimliği kazanmıştır.

Dernek Merkezi ve Şubeleri

Türk PDR-DER 1989 yılında Ankara'da kurulup faaliyetlere başladıktan ancak 10 yıl sonra bir mülkiyete (daire) sahip olmuştur. Dernek çalışmalarının yönetildiği bu merkez, maddi ve manevi desteklerinden dolayı, yönetim kurulunun 10.03.2000 tarih ve 6 nolu kararı ile "Prof. Dr. Feriha BAYMUR Evi" adıyla hizmete girmiştir.

Türk PDR-DER'in ilk şubesi 2000 yılında İstanbul'da açılmıştır. 2006 yılında Eskişehir ve Adana, 2007 yılında İzmir ve Samsun, 2008 yılında Bursa ve Konya, 2009 yılında Osmaniye şubelerinin açılmasıyla günümüzde Ankara'daki genel merkeze bağlı **9 şubesi** ve **2000 üyesi** ile faaliyet gösteren mesleki bir dernek olarak PDR alanının savunuculuğunu yapmaktadır. Derneğin ayrıca PDR programı olan tüm üniversitelerde temsilcilikleri bulunmaktadır.

Türk PDR-DER'in Faaliyetleri

Türk PDR- DER kurulduğu 1989 yılından günümüze dek geçen 20 yıl boyunca, tüzüğünde yer alan amaçlar doğrultusunda PDR alanının bir bilim dalı ve uygulama alanı olarak gelişmesi, alanda çalışanların eğitim ve çalışma standartlarının yükseltilmesi, Türkiye'de PDR'nin profesyonel bir meslek olarak kabul edilmesi konusunda çeşitli faaliyetler sürdürmüştür. Bu bölümde Türk PDR-DER'in çalışmaları aşağıdaki başlıklar çerçevesinde yer alacaktır:

Ulusal Kongre ve Toplantılar

Yayınlar

Etik İlkeler Oluşturma

Meslek Odası Çalışmaları

Unvan Sorunu ile İlgili Çalışmalar

PDR Alanında Çalışanların Özlük Hakları ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Çalışmalar

İstihdam Alanlarını Koruma ve Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar

Çalışanların Niteliğini Yükseltme Amacına Dönük Çalışmalar

Lisans Programlarının Adı ve Anabilim Dalı İsim Değişikliği İle İlgili Çalışmalar

Lisans Programlarına Girişte Kullanılan Puan Türünün Değiştirilmesi

Kamuoyunu Aydınlatma ve Danışmanlık Hizmetleri

Ulusal ve Uluslararası Mesleki Örgütler ve Kurumlarla İlişkiler

Ulusal Kongre ve Toplantılar

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında yapılan araştırmaların paylaşılması, alana ilişkin sorunların tartışılması, kuramsal ve ampirik bilgi birikiminin oluşması açısından ulusal düzeydeki kongrelerin ve toplantıların alanın gelişmesinde önemli bir işlevi bulunmaktadır. Derneğin organizesi ve işbirliğiyle alanda farklı kongreler gerçekleştirilmektedir.

Ulusal PDR Kongreleri

Derneğin organizesi ile ilk Ulusal PDR kongresi 9-11 Eylül 1991 tarihlerinde Ankara'da Hacettepe Üniversitesinin ev sahipliği ile gerçekleştirilmiştir. Kongre programında 11 oturum halinde, 37 bildiri sunumu ve alandaki sorunların tartışıldığı 3 ayrı panel yer almıştır. Sonuç bildirgesinde, kongrelerin 2 yılda bir yapılması, her kongrenin dernek organizesi ile bir üniversitenin PDR bölüm/anabilim dalı tarafından üstlenilmesi; 1981 yılında başlayarak yine 2 yılda bir yapılan Psikoloji Kongreleri ile çakışmaması için tek sayılı yıllarda yapılması ve her kongrenin bir ana tema içermesine karar verilmiştir.

II. Ulusal PDR Kongresi 27-29 Eylül 1993 tarihlerinde yine Ankara'da ve yine Hacettepe Üniversitesinin ev sahipliği ile gerçekleştirilmiş ve kongrede ana konu olarak "Psikolojik Danışman Kimliği" ele alınmıştır. Toplam 43 bildirinin yer aldığı kongre 9 oturumda gerçekleşmiş ve "PDR'de Sorunlar ve Çözümler" konulu bir panel yapılmıştır. Kongrede sunulan bildirilerin bir kısmı kongre kitabı olarak Türk PDR-DER tarafından yayınlanmıştır (Kongre Kitabı 1994).

III. Ulusal PDR Kongresi 15-16 Nisan 1986'da Adana'da Çukurova Üniversitesinde gerçekleştirilmiş, sunulan bildiriler kongre kitabı olarak yayınlanmıştır (Kongre Kitabı, 1996).

IV. Ulusal PDR Kongresi, Ankara'da Ankara Üniversitesi'nin ev sahipliği ile 1-3 Eylül 1997 tarihlerinde, V. Kongre yine Ankara'da, 15-17 Eylül 1999 tarihlerinde Gazi Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir.

5-7 Eylül 2001 tarihinde ODTÜ'nün ev sahipliğiyle gerçekleştirilen VI. Kongre, "Değişen Yüzyıl, Değişen Türkiye ve PDR" başlığı ile toplanmış ve 97 bildiri yer almıştır (Bildiri Özetleri Kitabı, 2001).

VII. Ulusal PDR Kongresi 9-11 Temmuz 2003 tarihlerinde Malatya'da İnönü Üniversitesinde "PDR' de Çağdaş Yönelimler" ana temasıyla toplanmıştır. Bu kongreye ilk kez yabancı bir uzman (ABD North Carolina Üniversitesinden Doç. Dr. Craig Cashwell) açış konferansı için davet edilmiş, Kongrede 121 bildiri sunulmuş, 4 konferans, 2 panel, 2 çalışma grubu gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 400 civarında katılımcı yer almıştır (Bildiri Özetleri Kitabı, 2003).

VIII. Ulusal PDR Kongresi "Bilim Çağında Psikolojik Danışma ve Rehberlik" ana temasıyla İstanbul'da 21-23 Eylül 2005 tarihlerinde Marmara Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Bu kez ABD'den 3 profesör "çağrılı konuşmacı" olarak yer almış, Türkiye genelindeki üniversite ve uygulayıcı kurumlardan 490 kişinin katıldığı kongrede 110 bildiri sunulmuş, 1 panel ve 7 atölye çalışması gerçekleştirilmiştir (Bildiri Özetleri Kitabı, 2005).

IX. Ulusal PDR Kongresi 17-19 Ekim 2007 tarihinde İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesinin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

X. Ulusal PDR Kongresi 21-23 Ekim 2009 tarihleri arasında gerçekleşecek olup hazırlık çalışmaları yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

Kuşkusuz bu kongrelerin, PDR alanının gelişmesine bilimsel düzeydeki katkıları kadar, alandaki sorunlara çözüm arama, uygulamaya dönük yeni çalışmaları paylaşma, birlik ve beraberlik duygularını pekiştirip güçlenme ve mesleki kimliği kamuoyuna tanıtma açısından çok önemli işlevleri bulunmaktadır*.

Ulusal PDR Öğrencileri Kongreleri

Son yıllarda gençlerin girişimleri sonucu, Türk PDR-DER ile işbirliği içinde öğrenci kongrelerinin de düzenlenmesi, meslek adaylarının meslek alanına sahip çıkması adına son derece sevindirici ve umut verici bir etkinliktir.

İlki 6-7 Temmuz 2004 tarihinde Boğaziçi Üniversitesinde 150 öğrenci ve 5-6 akademisyenin katılımı ile gerçekleşen kongrede PDR öğrencileri "Bir Geleneği Başlatmak" üzere yola çıktıklarını ilan etmişler ve amaçlarına ulaşmışlardır.

Bu yolculuk 2005'de (12-14 Temmuz) Konya'da Selçuk Üniversitesinde sürmüş ve 2006'da Ankara Üniversitesinde (12-14 Temmuz) "Öğrenci Gözüyle PDR ve Değişen Yüzü" başlığıyla toplandıklarında sayıları 615'e ulaşmıştır. Bir yıl sonra 12-14 Temmuz 2007'de Malatya'da İnönü Üniversitesinde "PDR'yi Gençlikten Dinle"mek temalı kongreyi gerçekleştirmişlerdir. Beşincisini Adana'da Çukurova Üniversitesinde bir araya gelerek gerçekleştirmişlerdir. Altıncısı Bursa'da 17-19 Temmuz 2009 tarihleri arasında Uludağ Üniversitesi'nde gerçekleştirilen kongrenin ana teması "PDR ile bir adım ileriye" olarak belirlenmiş ve 850 kişinin katılımıyla geleceğin kongrelerinin stadyumda gerçekleştirilebileceğinin mesajlarını vermiştir.

Yedinci PDR öğrencileri kongresi 2010 yılında Samsun'da 19 Mayıs Üniversitesinde gerçekleştirilecektir.

* Kongrelere ilişkin bir değerlendirme için bakınız: Şen, H. (2005). "Ulusal PDR Kongrelerinin Bize Söyledikleri: Son üç Kongre Üzerinden Bir Değerlendirme" PDR Bülteni, Cilt 2, Sayı 11, s. 31-36.

Bu toplantılarda PDR öğrencileri kendi yaptıkları araştırmaları sunarak, akademisyenler tarafından yürütülen atölye çalışmalarına katılarak, gündemi oluşturan sorunları tartışarak kendilerini geliştirirken, mesleki kimliklerini oluşturma açısından önemli kazanımlar edinme fırsatı elde etmektedir. Bu nedenle, Türk PDR-DER bu organizasyonları başlangıcından beri desteklemekte ve işbirliği yapmakta, kongrelere sunulan bildiri metni ve özetler dernek yayını olarak yayınlanmaktadır (Bildiri Özetleri Kitabı 2006, 2007). Ayrıca kongrelerle ilgili yazılar basında yer almakta, böylece kamuoyu oluşturulmasına katkı sağlanmaktadır (28 Temmuz 2004, Birgün Gazetesi; 24 Temmuz 2005, Radikal İki; 30 Temmuz 2006, Radikal İki).

Ulusal PDR Uygulamaları Kongresi

"Ülkemizdeki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programlarında öğretim elemanı olarak çalışan akademisyenlerin, bu programlarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin, "Psikolojik Danışman" olarak alanda çalışan meslek elemanlarının PDR eğitiminde eksikliklerini hissettikleri vaka çalışmaları ve deneysel çalışmalar konusundaki veri tabanlarını genişletmek, alandaki uygulamaları paylaşmak ve yeni uygulamaları onlara tanıtmak" amacı ile başlatılan PDR uygulamaları kongresi 21-23 Eylül 2006'da Mersin Üniversitesinde, Türk PDR-DER'in organizesi ve desteğiyle gerçekleştirilmiştir (Türk PDR-DER Bülteni, 2006). Sonuç bildirgesinde, uygulama kongrelerinin, Ulusal PDR Kongreleri ile sırayla, 2 yılda bir toplanmasına, dernekle işbirliği yapılmasına karar verilmiştir (Bildiri Özetleri Kitabı, 2006).

İkinci PDR uygulamaları kongresi 18-20 Haziran 2008'de Konya'da Selçuk Üniversitesinin organizasyonunda gerçekleşmiştir. Bu kongre gelişimsel rehberlik programlarının kuramcısı Prof. Dr. Norman GYSBERS'in katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

PDR Anabilim Dalı Başkanları Toplantıları

Alandaki bazı sorunlara ilişkin fikir alışverişinde bulunmak ve ortak bir tavır almak amacıyla dernek, gereksinim duyuldukça Anabilim Dalı Başkanları veya alan profesörleri ile toplantılar organize etmişse de 2000 yılından itibaren bunu daha formal ve sistemli hale getirmiştir.

Nisan 2000'de Çukurova Üniversitesinde gerçekleştirilen PDR Anabilim Dalı Başkanları Toplantısı I' den sonra, 2003 yılında Selçuk Üniversitesinde düzenlenen II. Toplantıda Türkiye'de PDR eğitimi veren üniversitelerden 16'sının anabilim dalı başkanları bir araya gelmiştir. Bu toplantıda PDR lisans programlarındaki farklılıklar ve lisans programlarının yeniden düzenlenmesi gereği ve bu konudaki ön çalışmalar Prof. Dr. Süleyman

Doğan tarafından hazırlanan taslak rapor (Doğan, 2003) çerçevesinde gruba sunulmuş ve tartışılmıştır.

Toplantıda çağdaş "psikolojik danışman" yeterliklerine dayalı olarak önerilen yeni PDR Lisans Programının misyonu, amacı, dayandığı temel sayıltıları, temel öğeleri, yeterlik alanları, dersleri ve uygulama esasları incelenmiştir. Böylece, Türk PDR-DER'in organizesi ile, Türkiye'de PDR eğitiminin standartlarını belirleme, PDR programları arasında paralellik oluşturarak niteliği yükseltme ve akreditasyon sürecinin alt yapısını oluşturma çalışmalarına başlanmış olması önemli ve tarihi bir gelişim olarak değerlendirilebilir.

PDR Anabilim Dalı Başkanları Toplantısı II'nin sonunda, Türkiye'deki PDR programları üzerinde yeni bir düzenlemeye gidilmesi, PDR Anabilim Dallarının bölüm haline dönüştürülmesi için girişimlerde bulunulması, Milli Eğitim Bakanlığının "alandışı" atanalara yönelik düzenlediği seminer/kurslarda akademisyenlerin görev almayarak tepkilerinin gösterilmesi, tezsiz yüksek lisans programlarına PDR dışından devam etmek isteyenlerin önce bilimsel hazırlık programından geçmesi koşulunun getirilmesi ilke kararları oybirliği ile kabul edilmiştir (Türk PDR-DER Bülteni, 2003, sayı 7).

PDR Anabilim Dalı Başkanları Toplantısı III, 29-30 Nisan 2004 tarihleri arasında Denizli'de Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dekanlığı himayesinde gerçekleştirilmiş ve toplantıya PDR lisans ve lisansüstü programları yürüten üniversiteleri ve Türk PDR Derneğini temsilen 28 delege katılmıştır.

Toplantıda, daha önce uzlaşılan PDR lisans programlarının ders içerikleri, alandan ve alandışından gelenler için tezsiz yüksek lisans programlarının koşulları ve kapsamı (Doğan; 2004) görüşülmüş ve alandaki güncel sorunlar tartışılmıştır. PDR hizmetlerinin yürütülmesi konusunda Türk PDR-DER Danışma Kurulunca hazırlanan rapordaki (Türk PDR DER Bülteni, 2004, sayı:8) görüşlerin desteklenmesi, alanın ismi konusunda "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" ifadesinin benimsenmesi, Milli Eğitim Bakanlığının alandışı atamalarına yönelik aktif tepkilerin sürmesi konularında oybirliği ile uzlaşılmıştır.

PDR Anabilim Dallarını Toplantısı IV ise, 10-12 Kasım 2005 tarihinde, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesinin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiş ve toplantıya 20 üniversiteden Anabilim Dalı başkanı ve/veya temsilcisi düzeyinde 25 delege katılmıştır. Toplantıda, bir önceki yıl alınan kararların uygulamaya ne ölçüde yansıtılabildiği değerlendirilmiş; 8 üniversitede yeni PDR lisans programına geçildiği belirlenmiştir. Yüksek lisans programları, ders tanımları ve koşullarının (Doğan, Aydın ve Korkut, 2005) ele alındığı toplantıda, ayrıca "Psikolojik Danışmanlar Odası ve Birliği" kurulması hakkındaki yasa tasarısı ve alanın gündemindeki sorunlar ve çözüm stratejileri tartışılmış ve alınan kararlar "Sonuç Bildirgesi" ile yayınlanmıştır (Türk PDR-DER Bülteni, 2005, s. 11).

PDR Anabilim Dalları Toplantısı V, 10–11 Temmuz 2006 tarihlerinde İnönü Üniversitesinde (Malatya) gerçekleştirilmiştir. Toplantıya 35 delege ve yükseköğretim programlarından sorumlu YÖK Başkan Vekili katılmış, "Psikolojik Danışma Alanının Geleceği ve Yeni Açılımlar" konulu panelde, PDR alanının Amerika ve Türkiye'deki gelişim süreci, bugünkü durumu ve geleceğe yönelik açılımları tartışılmıştır. Üç yıllık bir çalışma sonucunda oluşturulan ve tüm PDR anabilim dalları tarafından oybirliği ile kabul edilmiş bulunan PDR lisans programı, YÖK tarafından hazırlanan "Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlara İlişkin Esaslar" (www.yok.gov.tr) ışığında tartışılarak, PDR'nin bir öğretmenlik programı olmadığı gerekçesiyle, eski haliyle YÖK'e sunulmasına karar verilmiştir. Toplantıda ayrıca PDR lisans programlarındaki uygulamalı derslerin içerikleri ve uygulama standartları ile yüksek lisans programları incelenmiş ve gündemdeki sorunlar ele alınmıştır (Türk PDR-DER Bülteni, 2006, sayı: 13).

PDR Anabilim Dalları Toplantısı VI ise, 23–24 Mart 2007'de Gazi Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Olağanüstü toplanan bu toplantının ana gündemini Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hazırlanan yeni "Rehberlik ve Psikolojik Danışma Lisans Programı"nın değerlendirilmesi oluşturmuştur. 35 delegenin katıldığı toplantı sonrasında YÖK'ün yeni RPD lisans programını hazırlama yönteminin ve programın öğretmenlik şablonuna oturtulmasının yanlışlığı ve yol açacağı sakıncaları dile getiren bir rapor hazırlanarak daha önce PDR Anabilim Dalı toplantılarında kabul edilen ortak programın tanınması görüşü benimsenmiş ve YÖK'e iletilmiştir (Türk PDR Bülteni, sayı: 14, s.16-23).

Türk PDR-DER bu konuda YÖK başkanına, başkan vekiline ve 19 üyesine üst yazı ile, ortak hazırlanan lisans programının benimsenmesine ilişkin alan akademisyenlerinin taleplerini ve hazırlanan raporu göndermiş, yazılı başvuruları aralıklarla yinelemiş, tüm ABD Başkanlıkları tarafından bu konudaki görüşlerin YÖK'e iletilmesi için koordine ve izleme çalışmalarını sürdürmüş, ancak henüz olumlu bir sonuç alınamamıştır. YÖK, PDR Lisans Programlarının yenilenmesi konusunda, üniversite özerkliğine, bilimsel tutuma ve meslek etiğine aykırı tavrını halen sürdürmektedir.

VII PDR Anabilim Dalları Toplantısı 14-15 Mart 2008 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kurupelit Eğitim Fakültesi ev sahipliğinde Samsun'da gerçekleştirilmiştir. Toplantı PDR lisans ve lisansüstü programlarını yürüten üniversiteler ve Türk PDR Derneği genel merkez ve şubelerini temsilen 36 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

VIII. PDR Anabilim Dalları Toplantısı 24-25 Nisan 2009 tarihleri arasında Çanakkale'de 18 Mart Üniversitesinin organizasyonunda gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıya PDR lisans ve lisansüstü programlarını yürüten üniversiteler ve Türk PDR Derneği genel merkez ve şubelerini

temsilen 51 katılımcının yanında Amerikanın Psikolojik Danışma Akreditasyon Örgütünden (CACREP) Prof. Dr. Carrol Boby ve Ulusal Psikolojik Danışmanlar Odasından (NBCC) Prof. Dr. Thomas Clawson'da derneğimizin davetlisi olarak katılmışlardır.

Yayınlar

Derneğin amaçlarına ulaşma yolunda yaptığı faaliyetler içinde kuşkusuz yayınların çok önemli bir işlevi vardır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanının, ülkemizde evrensel standartlar çerçevesinde gelişmesi, bilimsel düşünce ve bilgi birikimine ulaşabilmesi; bu alanda yapılan araştırma ve yayınların meslek elemanlarına ulaşmasına bağlıdır. Türk PDR-DER kurulduğu günden itibaren bir mesleki örgüt olarak bu konuda sorumluluğunu yerine getirmeye çalışmıştır. Aşağıda derneğin süreli ve diğer yayınları tanıtılmıştır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği kurulduktan kısa bir süre sonra yayın organı olarak yılda bir sayı olmak üzere PDR Dergisi çıkarmaya başlamıştır. 1990 yılında yayınlanan 1. sayıda bu alana uzun yıllar hizmet vermiş meslek elemanlarının alanın sorunlarına ilişkin değerlendirme yazıları yer almıştır (PDR Dergisi, 1990, sayı 1). Özellikle Özgüven, Baymur, Tan, Kuzgun gibi bu alanın deneyimli akademisyenlerinin yazıları dikkat çekicidir.

1990-97 yılları arası yılda bir sayı olarak yayınlanan PDR Dergisi, 1998 yılından itibaren derneğin ismine paralel olarak Türk PDR Dergisi adıyla yılda 2 sayı çıkmaktadır. En son 27. sayısı (2007) yayınlanan Türk PDR Dergisi, ülkemizde PDR alanında yapılan bilimsel çalışmaları yayınlamak; özellikle akademisyenlere bilgi birikimini izleme ve irdeleme fırsatı sağlarken, bu alanda yapılan araştırmaların sonuçlarını sunarak, politika belirleyicilere ve uygulayıcılara yol gösterici olma işlevini yerine getirmektedir. İlk sayıda, kitap boyutunda 62 sayfa olarak çıkan PDR Dergisi, son sayıda dergi boyutunda 174 sayfa olarak yayınlanmıştır (Türk PDR Dergisi, 2007, sayı: 27).

Derginin Danışma Kurulunda Türkiye'deki alan akademisyenlerinin yanı sıra Avustralya, ABD ve İsrail'den de alan uzmanları bulunmaktadır. Türk PDR-DER, Tübitak/Ulakbim Sosyal Bilimler Veri Tabanı'na (SBVT) kabul edilmiş ve ulusal indekslerde taranmaktadır. Uluslararası indekslerden EBSCO Information Services veri tabanlarında taranması için protokol yapılmıştır. Ayrıca TÜBA tarafından desteklenen akademik dergiler içinde yer almaktadır. Kültür Bakanlığı tarafından satın alınarak ülke çapındaki çeşitli Halk Kütüphanelerine dağıtımı yapılmaktadır.

Başlangıcından bugüne dek, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında Türkiye'de bilimsel ve hakemli tek dergi olma özelliğini sürdüren Türk PDR

Dergisi 20. sayısında, o güne kadar çıkan sayılara ilişkin bir DİZİN yayınlamıştır (Türk PDR Dergisi, 2003, sayı: 20). Türk PDR-DER'in bu sürekli yayını, Türkiye'de PDR alanında bilimsel düşünce ve bilgi birikiminin gelişimini tarihsel süreci içinde ele alıp izleyebilme olanağı sunmaktadır.

Türk PDR-DER Bülteni

Akademik bir yayın organı olarak daha çok üniversitelerde bilimsel araştırmaları izleme olanağı sağlayan Türk PDR Dergisinden farklı olarak alan ile ilgili haber ve çalışmaların paylaşıldığı, alanda çalışan psikolojik danışmanlara yönelik bir Bülten çıkarma girişimi 1997 yılında başlamış, önceleri yılda 1 ve birkaç sayfalık olan bülten, 2003 yılından itibaren yılda 2 sayı ve ortalama 90 sayfalık kapsamlı bir dergi niteliğine dönüşmüştür.

Üyelere ücretsiz gönderilen Bülten 18. sayıya ulaşmıştır. Kapsamında 6 ay süresince Türk PDR-DER'in faaliyetleri, yapılan çalışmalara ilişkin değerlendirme ve duyuru yazıları, alanda çalışanların yararlanabileceği uygulama örnekleri, RAM'ların tanıtımı, yeni çıkan yayınlar, alan uzmanları ile röportajlar, kongre duyuruları vb. yer almaktadır (Türk PDR-DER Bülteni, sayı: 13).

Diğer Yayınlar

Türk PDR-DER kuruluşundan itibaren alana yönelik çeviri, derleme, özgün kitaplar, kongre bildiri ya da özet kitapları, tez bibliyografyası, uygulama serisi gibi yayınlar yapmayı sürdürmektedir. Bu kitapların alanda çalışanlar için bir başvuru kaynağı olma özellikleri kadar, derneğe gelir sağlama açısından katkısı da önemlidir. Çünkü kitapları yazan dernek üyesi akademisyenler, telif haklarını tamamen derneğe bağışlamaktadırlar. Sayıları 20'yi bulan bu yayınlar Türk PDR-DER kitaplığında hizmete sunulmakta ve dağıtımı yapılmaktadır. Alanın gelişiminde Türkçe kaynakların artması ve meslek üyelerine ulaşılması konusunda yayın çabalarının sürmesi son derece önemlidir.

Kariyer Yolculuğu Kitabı

Okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki rehberlik çalışmalarında yararlanmalarına yönelik olarak 2008 yılında hazırlanan bu kitap, Doç. Dr. Ragıp ÖZYÜREK'in editörlüğünde; Prof. Dr. Binnur YEŞİLYAPRAK, Prof. Dr. Fidan KORKUT-OWEN, Doç. Dr. İbrahim YILDIRIM, Doç. Dr. Oya Yerin GÜNERİ, Doç. Dr. Feride BACANLI, Doç. Dr. Nevin DÖLEK ve Doç. Dr. Timur Han GÜR'ün bölüm yazarlığında gerçekleştirilmiştir.

Bu kitap, Ulusal Ajans, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı'nın açmış olduğu ihalenin derneğimizce kazanılmasının

sonucu olarak hazırlanmıştır. Bu kitabı içinde yer alan kuramsal ve uygulamalı bilgiler kadar önemli kılan boyutu da kuşkusuz derneğimizin kazandığı ihale sonucu yazdığı ilk kitap olmasıdır.

Okul Psikolojik Danışmanı Ajandası

Psikolojik danışmanların günlük çalışmalarını (görüşme, test uygulama ve randevu tarihlerini, önemli günleri vb.) kaydetmelerini sağlamak üzere 2009 yılında okul psikolojik danışmanı ajandası basılmıştır.

Ajanda başta üyelerimiz olmak üzere, okullarda ve rehberlik ve araştırma merkezlerinde çalışan meslektaşlarımız ile PDR ABD Başkanlıkları ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerine dağıtımı yapılmıştır. Ajandanın her yıl basımı çerçevesinde 2010 yılı ajandasının çalışmaları yürütülmektedir.

Etik İlkeler Oluşturma

Türkiye'de meslekleşme süreci çeşitli sorunlarla devam etmekte olan PDR alanının gelişmesinde o alanda çalışanlar için uygulanabilir etik kuralların olması son derece önemlidir. Bilindiği gibi, herhangi bir alanın profesyonel bir meslek olup olmadığı tartışılırken önerilen farklı ölçütler listelerinin hepsinde kabul edilen ortak noktalardan biri "mesleğin ahlak (etik) standartlarının belirlenmiş olması"dır (Lieberman, 1956; Tiedman ve Field; 1962, Isalesen, 1967; Akt., Kepçeoğlu, 1994; VanZandt,1990).

Bu gerekliliğe dayanarak derneğin kurulmasının hemen ardından ilk yapılan çalışmalardan biri de, Türkiye koşullarına uygun olarak mesleğin etik standartlarının belirlenmesi amacıyla bir komisyon kurulması olmuştur (Yıldırım ve Bilge, 1990). Komisyon tarafından hazırlanan "Etik Kurallar Kitapçığı" alanda çalışanlara, akademisyenlere ve öğrencilere dağıtılarak, meslek etiği konusunda duyarlılık geliştirilmeye çalışılmıştır. 1995-2005 yılları arasında 5 kez basılan bu kitapçığın, alandaki gelişmelere ve koşullara bağlı olarak güncelleştirilmesi için 2005 yılında yeni bir Etik Kurul oluşturulmuş ve bu kurulca, süreç içinde etik ilkelerin incelenerek değişen koşullara göre gözden geçirilip geliştirilmesi sağlanmış ve "Etik Kurallar 2006" kitapçığı yayınlanmıştır.

Bu kitapçık PDR lisans programlarında yer alan " PDR'de Etik ve Yasal Konular" dersi için de bir kaynak olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, 29.Ocak.2007'de Etik Kurallar Kitapçığı bütün illerdeki Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine (173 RAM) bir üst yazı ile gönderilerek, uygulamalarda etik ihlallere yer verilmemesi konusunda duyarlı davranılmasına dikkat çekilmiştir.

Ayrıca Etik Kurul, derneğe yapılan meslek üyelerine yönelik şikâyetleri de inceleyip etik değerlendirme sürecini yürütmektedir. Böyle bir kurulun varlığının, etik ilkelerin meslek üyeleri arasında benimsenmesi yönünde bir

denetim mekanizmasını işleterek katkıda bulunması düşünülmüştür. Ancak derneğin, etik ihlaller karşısında üyeleri uyarma ve "üyelikten çıkarma"nın dışında yaptırımının olmadığı dikkate alınır, bu ilkelerin üyelere "öneri niteliğindeki" yardımcı ve yol gösterici işlevi ağır basmaktadır.

Meslek Odası Çalışmaları

Bir mesleğin profesyonel olarak kabul edilebilmesi için 3 temel koşul bulunmaktadır (Akkoyun; 1995):

- a.** Mesleğin yasal olarak tanınması,
- b.** Yetiştirme standartlarının olması,
- c.** Uygulanabilir etik kurallarının ve yaptırımlarının olması.

Bu kriterler açısından irdelendiğinde ülkemizde PDR alanının "profesyonel bir meslek" olduğunu söyleyebilmek olası değildir. Türk PDR-DER'in tüm çalışmaları da bu kriterler açısından istenilen düzenlemelerin gerçekleşmesini sağlama amacına yöneliktir.

Psikolojik danışma alanının toplumumuzda profesyonel bir meslek olarak yerleşmesi ve serbest olarak icra edilir olabilmesi ancak yasal düzenlemeler ve meslek yasası ile mümkün olabilecektir. Meslek elemanı yetiştirme ve mesleki uygulamalarının standartlarını ortaya koyan, mesleğe giriş ve çıkışları belirleyen, meslek örgütünün işleyiş esaslarını saptayan yasal düzenlemelere gereksinim vardır (Ergene, 2003).

Bu düşünce ile dernekte 2003 yılında "Meslek Birliği ve Meslek Yasası Hazırlama Komisyonu" kurulmuş, komisyon bu konuda hazırladığı taslağı 2004 yılında üyelerin görüşlerine sunmuş, 2006 yılına dek "Meslek Odası Yasa Taslağı", ilgili kurullarda görüşülüp, tartışılmış, hukukçulardan ve sendikalardan görüş istenmiş ve son şekli verilmeye çalışılmıştır. Ağustos 2006 tarihinde, dönemin iktidar partisinden bir milletvekiline sunularak, TBMM'ne taşınması için ön çalışmalar yapılmış ve 8 Şubat 2007'de Dernek Başkanı ve ilgili komisyon üyeleri TBMM'de İktidar Partisi/AKP Başbakan vekilini ziyaret ederek destek istemiş, gerekli işlemlere başlanmasını sağlamıştır. Bu görüşmeden sonra Kanun teklifi ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı olmak üzere yedi bakanlıktan görüş istenmiştir. İlgili Bakanlıklardan gelen görüşler sonucunda Kanun Teklifi 31.05.2007 tarihinde "Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu" esas komisyon, Adalet Komisyonu da tali komisyon olmak üzere TBMM'ne sunulmuştur. Ancak 2007 Temmuzunda erken genel seçim ile Meclis yenilenince, Kanun taslağı başvurumuz kadükleşmiştir. Bu süreçte taslağı yeniden Meclise sunma çalışmaları Derneğimiz tarafından organize edilmeye çalışılmaktadır.

Kuşkusuz "Meslek Yasası"nın kabul edilmesiyle alanda tartışılan pek çok soruna (eğitim standartları, unvan sorunu, özlük hakları, çalışma standartları, vb.) çözüm bulma konusunda önemli aşamalar kaydedilebilecektir. Aksi takdirde, PDR alanının yasalarla belirlenmiş genel bir tanımı olmadığı sürece, bu mesleğin, bağımsız meslek icrası için yeterliliği onaylanmamış kişilerce kötüye kullanımı söz konusudur. Türkiye'nin batıya açılım sürecinde olduğu şu günlerde, PDR alanında çağdaş standartların uygulanması gerekliliğine bağlı olarak, bu alanda verilen hizmetlerin koşul ve esaslarının belirlendiği bir "Meslek Yasası"na acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Profesyonel bir meslek olarak kabul edilebilmek, bu yolda her bir meslek üyesinin sorumluluğu ve çabalarının birleştirilmesi ile hız kazanabilecektir.

Unvan Sorunu İle İlgili Çalışmalar

Bir çalışma alanının "meslek" sayılabilmesi için, öncelikle, kendine özgü mesleki faaliyetleri olması ve bu faaliyetleri yürütecek kişilerin, gerekli bilgi ve becerileri kazanabilecekleri özgül bir eğitimden geçmeleri gerekir. Bu eğitim sonucu kazanılan "diploma" ile kişi çalışma hayatına atılır ve belli bir meslek unvanı ile belirli bir pozisyona yerleşerek mesleki faaliyetlerini icra eder (Kuzgun, 1990).

PDR hizmetlerini yürütecek personelin unvan sorunu aslında bu hizmetlerin ülkemizde başlamasından bu yana hep süregelmiştir. Geçmişe dönüp resmi belgelerde geçen unvanların neler olduğuna bakıldığında, bunların belki de başka hiçbir meslekte görülmeyecek kadar çok çeşitli oldukları görülür (Pişkin, 2006).

Doğan (1991) ve Kuzgun (1990) bu unvanları şöyle sıralamaktadır: Eğitim uzmanı, eğitim uzman yardımcısı, psikolog, pedagog, rehberlik uzmanı, rehber, danışman rehber, grup rehberi, rehberlik müşaviri, mesleğe yöneltme ve rehberlik uzmanı, danışman, okul danışmanı, danışma psikologu, okul psikologu, rehber öğretmen, psikolojik danışman, okul psikolojik danışmanı, vb.

Yükseköğretim Kurulu, mezunlara verilecek unvanları belirleme yoluyla istihdamda ortaya çıkan kavram karışıklığına bir ölçüde açıklık getirmek istemiş, bu amaçla Kurul 15.09.1988 tarih ve 46 sayılı oturumunda Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin (A.Ü.) Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü ve Eğitim Fakültelerinin eğitim bilimleri bölümleri mezunlarına "psikolog" unvanı verilmesinin uygun olacağına karar vermiştir (Kuzgun, 1990). Ancak bu karar sadece Ankara Üniversitesi mezunlarına yönelik olarak uygulanmış ve daha sonra bu uygulama kaldırılmıştır.

Ülkemizde PDR alanında çalışanların unvan sorunu, meslek elemanları arasında kimlik kargaşasına yol açmaktadır. Bu nedenle, dernek bu konu ile ilgili birçok girişimde bulunmuş ve alanın niteliğine uygun bir mesleki unvanın kabul edilmesi için çabalarını sürdürmüştür. Dernek olarak bu

konuda ilk çalışmalar ile ilgili şu açıklamalar yapılmıştır (Yıldırım ve Bilge, 1990):

"PDR-DER, meslektaşlarımızın unvanına açıklık ve yasal bir kimlik kazandırmak amacıyla YÖK ve Üniversitelerarası Kurul nezdinde girişimlerde bulunmuştur. YÖK ve Üniversitelerarası Kurul'a yazılan yazılarda, mesleğimizin nitelikleri, Psikolojik Hizmetler içinde uygulanan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı ve Psikoloji biliminin alt uzmanlık dalları anlatılarak; klinik psikoloğu, endüstriyel psikoloğu, gelişim psikoloğu, danışma psikoloğu, vb. unvanlardan, PDR mezunları için en uygun unvanın "Danışma Psikoloğu" unvanı olduğu belirtilmiştir. Daha önce PDR programından mezun olanlarla ilgili olarak YÖK düzeyinde alınan kararın uygun olmadığı kanısında olduğumuz ve bu kararın değiştirilmesi ve "**Danışma Psikoloğu**" unvanının yetkililerce bir karara bağlanması amacına yönelik çalışmalar devam etmektedir".

Ancak A.B.D. başlangıçta kullanılan "Guidance Worker", "Guidance Counselor" gibi unvanlardan sonra, 1951'de Amerikan Psikoloji Derneğinin bir alt bölümü olarak yer alan 'Counseling Psychology' alanında çalışanlara verilmesini benimsediği "Counseling Psychologist" (Danışma Psikoloğu) unvanı, alandaki bazı akademisyenlerce uygun görülüp ülkemiz için önerilse de (Kuzgun, 1990), genel olarak tartışma konusu olmuş ve benimsenmemiştir.

2 Nisan 1993 tarihinde, dernek tarafından PDR Anabilim Dalı Başkanları/temsilcileri ile PDR'deki unvan sorununun tartışılması için bir Ankara'da toplantı gerçekleştirilmiş ve toplantı sonucunda PDR lisans mezunlarının "**Psikolojik Danışman**" unvanı almalarının uygun olacağı görüşü benimsenmiştir (PDR Dergisi, 1993; sayı: 4).

Dernek, bu unvanın benimsenmesi konusunda PDR Anabilim Dallarından görüş almış ve mutabakatla YÖK'e bu konuda başvurular yapmıştır. Ancak YÖK, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1983'de Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinde kullanılan "**Rehber Öğretmen**" unvanını 1989 yılında benimsemiş, dahası bazı üniversitelerde bu unvan PDR mezunlarının diplomalarına yazılmaya başlanmıştır (Şen, 2006).

PDR-DER, 5 Kasım 1996'da Ankara'da olan akademisyenler ile toplanarak, lisans diplomalarına yazılan "Rehber Öğretmen" unvanının kaldırılması ve YÖK'ün 1989 yılında aldığı "PDR bölümlerinden mezun olanlara 'Rehber Öğretmen' unvanı verilmesine ilişkin kararının değiştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması kararları alınmıştır. Bu kararlar Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Kurulunda, lisans diplomalarında yer alan "Rehber Öğretmen unvanıyla mezun olmuştur" ibaresinin çıkarılmasıyla ilk meyvesini vermiştir (PDR Dergisi; 1996, sayı 7, s. 48).

Bu çalışmalar, PDR-DER tarafından 1997 yılında YÖK'e yeniden yazı yazılması, alan akademisyenlerin görüşlerine ve alanın niteliğine uygun

olarak yapılan işi en doğru tanımlayan unvanın "**Psikolojik Danışman**" olması gerektiğini savunulan bir rapor gönderilmesi ile sürmüştür.

Tüm bu girişimlerin sonucunda YÖK'ten arzulanan sonuç alınmamış olsa da, 2001 yılında yayınlanan MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinde "Psikolojik Danışman" unvanı "Rehber Öğretmen" unvanının yanına parantez içinde de olsa ilk kez girmiştir. Bu gelişmede derneğin çabaları önemli olmuştur.

Unvan sorunu ile ilgili olarak Dernek tarafından Devlet Personel Başkanlığı ile de birkaç kez görüşmeler yapılmış (2002, 2004 ve 2009 yıllarında), 190 sayılı Devlet Kadro Cetvelinde "Psikolojik Danışman" kadrolarının tahsis edilmesi için yazılı başvurularda bulunulmuş, ancak henüz olumlu bir sonuç alınamamıştır. Bu konuda etkili stratejilerin uygulanması ve sorunu izleme çalışmalarının sürmesi gereklidir (Şen, 2006). Bu amaca yönelik olarak IV. PDR Anabilim Dalları Toplantısında bir komisyon oluşturulmuştur (Türk PDR Bülteni, 2005, sayı.11).

Bugünkü uygulamalarda, eğitimde istihdam edilenler için "Rehber Öğretmen" unvanının, tahsis edilen kadronun adı olduğu, "Psikolojik Danışman" unvanının ise mesleki kimlik unvanı olduğu, alanda çalışanlarca benimsenmektedir. Ancak, toplumun psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine duyduğu gereksinime dayalı olarak, PDR mezunları sadece Milli Eğitim Bakanlığı tarafından değil, Sağlık, Adalet, Çalışma Bakanlıkları, Üniversiteler, Mediko Sosyal Merkezleri, diğer kamu ve özel kuruluşlar ile endüstri alanında istihdam edilmektedir. Bu nedenle, PDR programlarından mezunlara "Rehber Öğretmen" unvanının verilmesi, bu mesleğin hizmet ve iş alanlarını "eğitim" alanı ile sınırlamakta, mesleğin gelişimini engelleyici bir rol oynamaktadır (Özgüven, 1990).

PDR Alanında Çalışanların Özlük Hakları ve Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Çalışmalar

Türk PDR-DER, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanların "unvan sorunu" ve "İstihdam alanlarını koruma ve geliştirme" konusunda olduğu gibi, meslek elemanlarının özlük haklarını savunan bir mesleki örgüt olarak da faaliyet göstermektedir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlarda rehber öğretmen kadrosunda çalışan psikolojik danışmanların rolleri, kendilerinden beklenen görev ve sorumluluklar ilgili yönetmeliklerle tanımlanmıştır. Ancak MEB tarafından yayınlanmış birçok mevzuatta farklı görev ve roller yüklediği ve bu görevlerin kendi içinde ya da meslek ilkeleri ve etiği ile çelişkiler taşıdığı da görülmektedir. (Doğan, 1995; Şen, 2007).

Türk PDR-DER, Psikolojik Danışmanların aldıkları eğitimi, niteliklerini, görev ve rol tanımlarını analiz eden bir rapor hazırlamış ve bu raporu gerektikçe ilgili kurumlara göndererek mesleki kimliğin doğru algılanmasını sağlamaya çalışmış, çelişkili durumlara dikkat çeken bilimsel makale ve

değerlendirme yazılarına dergi ve bültenlerinde yer vermiştir. Bunun yanı sıra çalışma koşulları, ücret, izin kullanma gibi konularda meslek elemanlarının mağduriyetine yol açabilecek durumlarda, yetkilileri etkilemek üzere gerekli stratejileri uygulamış ve önemli kazanımlar elde etmiştir.

Çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve okullarda PDR hizmetlerine gereken önem verilmesi konusunda dernek tarafından MEB'in ilgili birimlerine sürekli raporlar gönderilerek dikkat çekilmiş, İl Milli Eğitim Müdürlüklerine ziyaretler yapılmış, yazılar yazılmış ve bu konuda destek talep edilmiştir.

Kuşkusuz okul psikolojik danışmanlarının mağduriyetine yol açan en önemli durum çalıştıkları okullarda çok kalabalık bir öğrenci kitlesinden sorumlu olmalarıdır. Bilindiği gibi Amerikan Okul Psikolojik Danışmanları Derneği (ASCA) bu hizmetlerin verilmesinde her 250 öğrenciye 1 psikolojik danışman düşmesi gerektiğini kabul etmektedir (ASCA, 2005). Oysa ülkemizde, 1 psikolojik danışmana düşen öğrenci sayısı 905 ile 2836 arasında değişmektedir (Akkök ve Watts, 2004). Türk PDR-DER bu konuda, gerekli platformlarda soruna dikkat çekerek, YÖK'ün psikolojik danışman yetiştirme ve MEB'in istihdam etme konusunda uzun dönemli ve doğru politikalar geliştirmesinin gereğini hazırladığı raporlarla sıklıkla vurgulamaktadır (Bkz. Türk PDR Bülteni, sayı 7, 8, 10).

Özlük hakları ile ilgili önemli bir konu; 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığının PDR Hizmetlerini yeniden düzenleme gerekçesiyle; "*Okul Psikolojik danışmanların kadrolarının okullardan alınarak Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine verilmesini ve bu merkezler tarafından yapılan düzenleme ile ihtiyacı olan okullara bu hizmetlerin götürülmesini planlayan ve böylece PDR hizmetlerinin 'okul temelli' olmaktan çıkarılarak 'merkez odaklı' haline getirilmesini*" amaçlayan konusunda bir genelge hazırlamasıdır. Bu genelgenin çıkarılmaması/iptali için Türk PDR-DER çok yoğun bir kampanya sürdürmüş ve başarılı olmuştur. Bu kampanya sırasında Türkiye genelinde tüm Eğitim Fakültelerinde basın açıklamaları yapılması, Türk PDR-DER danışma Kurulu ve Araştırma Komisyonu olarak konuya ilişkin rapor yayınlama ve bu raporu MEB'nin ilgili birimlerine sunma, MEB'na ülke çapında faks mesajları gönderilerek tepkilerin ifade edilmesini organize etme, Milli Eğitim Bakanlığı önünde eğitim işkolu sendikalarından Eğitim-SEN ile basın toplantısı yapma, konuyu medyanın gündemine taşıma, yine ülke çapında karara tepki konusunda imza kampanyası açma gibi stratejiler uygulamış ve sonunda Milli Eğitim Bakanı ile görüşme yapılarak genelgenin geri çekilmesi sağlanmıştır (Türk PDR Bülteni 2004; sayı 8 ve 2005 sayı 10). Bu sonuç, psikolojik danışmanların Türk PDR-DER'e duydukları güveni artırma ve bir mesleki örgüt olarak etkililiğini kanıtlamada önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir.

PDR Personelinin İstihdam Alanlarını Koruma ve Geliştirmeye Yönelik Çalışmalar

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin kuruluşundan itibaren en çok uğraştığı sorunlardan biri Milli Eğitim Bakanlığının, Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans eğitiminden mezun olmayanları da (alandışı) okullarda ve kurumlarda bu hizmetleri yapmak üzere "Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)" kadrolarına ataması olmuştur. Dernek bu uygulamaya engel olmak için sürekli mücadele vermiştir. Çünkü, ülkemizde PDR lisans eğitimi alan elemanların bile yetişme sorunları olduğu tartışılırken, MEB'nin bu uygulaması nitelik sorununu daha da büyüttüğü gibi, meslek elemanları arasında "kimlik karmaşası" yaratmakta, motivasyon kaybına yol açmakta, etik sorunlar oluşturmakta, kısacası mesleğin gelişimine çok önemli zararlar vermektedir.

Önceki bölümlerde değinildiği gibi, ülkemizde PDR hizmetlerinin konu edilmesi 1950'lerde başlamış ve 1973-74 öğretim yılında orta dereceli okullarda uygulamaya geçilmiştir. Ancak gerekli alt yapı hazırlıkları tamamlanmadan ve uzman yetiştirilmeden bu uygulamalara başlanmış olması, diğer bir deyişle "profesyonel bir hizmetin profesyonel olmayanlarca yapılması" yanlışı günümüze dek sürmüştür. Bu konuda 1990'ların başında Eğitim Fakültelerinden mezun olanların, PDR programları ile %30 ortak kredilere sahip oldukları gerekçesiyle bu kadrolara atanması uygulaması, derneğin girişimleri ile kaldırılmıştır (PDR Dergisi; 1996). Ancak MEB, gerek "alan değişikliği isteğinde bulunan" sınıf öğretmenlerini "rehber öğretmen" kadrolarına kaydırarak, gerekse Eğitim Fakültesi mezunlarına 2-4 haftalık hizmetiçi eğitim vererek bu uygulamasını sürdürmüştür.

2000 yılında çıkan 81 sayılı Personel Genel Müdürlüğü Genelgesi ile meslek alanımıza yönelik en kapsamlı olumsuzluğun kapısı bir kez daha açılmış ve yukarıda değinildiği gibi PDR lisans programı dışındaki Eğitim Fakültesi mezunlarına da bu alana atanma olanağı tanınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının 2000 yılında PDR alanında eğitimi bulunmayan 600 sınıf öğretmenini hiçbir eğitime tabi tutmadan bir anda rehber öğretmen kadrolarına ataması bu duruma örnek verilebilir (MEB, 2002). Bu uygulamaya olanak veren genelgenin iptali için Türk PDR-DER tarafından Danıştaya açılan dava halen sürmektedir.

Başlangıcından beri MEB'in, rehber öğretmen kadrolarına PDR mezunlarının dışında psikoloji mezunlarını ataması ve üstelik "psikolog" unvanı ile (sağlık elemanı sınıfına girdiği için) bir üst kadro derecesinden başlatması, meslek elemanlarımıza yönelik haksız bir uygulamadır. Diğer bir olumsuz uygulama da, Talim Terbiye Kurulunun (TTK) 23 Mayıs 2003 tarih ve 5048 sayılı yazısı ile Felsefe ve Sosyoloji lisans programı mezunlarının da bu kadrolara atanmasıdır. Öyle ki, 2004 yılı istatistiklerine göre MEB'de Rehber Öğretmen kadrosunda çalışan toplam 9.199 personelin 892'si psikoloji, 342'si Felsefe Grubu Öğretmenliği, 279'u

Sosyoloji/Tarih Öğretmenliği, 180'i Eğitim Yönetimi, Teftişi-Planlaması, 366'sı Eğitim Programları ve Öğretimi, 26'sı iki yıllık (önlisans) sınıf öğretmenliği, 33'ü Halk Eğitimi, 32'si Ölçme ve Değerlendirme, 29'u Zihin Engelliler Öğretmenliği programlarından mezun olmuş elemanlardır (Kuzucu, 2004).

Türk PDR-DER alandışı atamalar konusunda doğrudan Millî Eğitim Bakanı, TTK Başkanı ve ilgili Genel Müdürlük ile pek çok kez görüşmeler yapmış, ilgili raporlar sunmuş, yazılar yazmış, sorunu medyanın gündemini taşımış ve belli stratejiler uygulayarak engelleme çabasını sürdürmüştür.

Dernek bu konuda en etkili mücadelesini 2003 yılında dönemin Millî Eğitim Bakanının '10 bin rehber öğretmen atayacağım' beyanatı üzerine harekete geçerek Rehber Öğretmen kadrolarının sınıf öğretmenleri ile doldurulmasını engellemek üzere vermiştir. Acilen komisyonlar oluşturulup bakanla görüşmeler yapılmış, TTK ve ilgili genel müdürlüklere raporlar sunulmuş, TBMM'de eğitim komisyonu başkanı ve parti başkanları ile görüşülmüş, basın açıklamaları ile konu medyanın gündemine taşınmış ve bu tepkiler sonucu M.E.Bakanı bu uygulamadan geri adım atmıştır (Türk PDR Bülteni, 2003,sayı.7).

Konu ile ilgili uygulanan stratejilerden biri de alandışı atanmaları yetiştirmeye yönelik MEB tarafından açılan kurs/seminerlerde alan akademisyenlerinin görev almayarak "caydırıcı" olma konusunda derneğin aldığı ilke karardır. Bu karara, alan akademisyenlerince büyük çoğunlukla uyulduğu, görev alan 3 Türk PDR-DER üyesinin üyelikten çıkarıldığı, il Millî Eğitim Müdürlüklerine konuya ilişkin yazılar yazıldığı ve böylece derneğin mesleki bir baskı yarattığı söylenebilir. Tüm bu çabalara rağmen alandışı görevlendirmeler (dershanelere "Rehber Öğretmen yerine kaim olmak" kaydıyla) ve atamalar az sayıda da olsa sürmektedir.

Türk PDR-DER eğitim kurumlarındaki istihdam olanaklarını korumaya yönelik stratejileri sürdürmenin yanı sıra, PDR mezunlarının farklı alanlarda istihdam edilebilmesi için ilgili kurumlarla görüşme, gerekçeli raporlar, tanıtım dosyaları hazırlayarak başvurularda bulunma, resmi yazışmalar yapma yoluyla girişimlerini, kurulduğu tarihten günümüze dek sürdürmüştür.

Bu konuda Türkiye İş Kurumunda PDR mezunlarının istihdam edilmesi konusunda görüşme ve yazışmalar olumlu sonuç vermiş ve ilgili yönetmeliğin bu yönde değişmesi sağlanmıştır. Aynı şekilde il emniyet müdürlüklerinde "Rehberlik ve Danışma" birimlerinin açılarak alan mezunlarının istihdam edilmesi konusunda derneğin bu yöndeki girişimlerinin olumlu katkısı olmuştur.

Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumuna bağlı kurumlarda psikolojik danışman istihdamına yönelik girişimler de sonuç vermiş ve ilk defa Ocak 2009'da rehberlik ve psikolojik danışma öğretmeni kadrosunda

50 meslek elemanının istihdamı gerçekleşmiştir. Buradaki öğretmen kadrosu istenilen bir kadro olmamakla birlikte rehber öğretmen olarak başlayan durumun bir yansıması ve psikolojik danışman kadrosunun Devlet Personel Başkanlığından alınamamış olmasının sonucu olarak böyle bir durum ortaya çıkmıştır. Ancak PDR mezunlarının yeni bir alanda istihdamı açısından da önemli bir gelişme olarak kabul edilebilir.

Adalet Bakanlığında, ceza ve infaz kurumları ile ilgili 4769 sayılı yasaya göre Çocuk Mahkemelerinde, Ceza ve Tevkif Evleri, Çocuk İslah Evleri gibi kurumlarda 'Pedagog' kadrolarına psikolojik danışmanların atanması için görüşmeler yapılmış, bu konuda henüz yasal düzenleme yapılmasa da kısmen olumlu uygulamalar sağlanmıştır. Ayrıca Sağlık, Adalet, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlıkları, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon kurumlarıyla, psikolojik danışmanların ilgili görevlerde istihdam edilmesine yönelik ilişkiler halen sürdürülmektedir.

Çalışanların Niteliğini Yükseltme Amacına Dönük Çalışmalar

Türk PDR-DER'in misyonu içinde kuşkusuz ki, bu alanda çalışanların sosyal, bilimsel, mesleki ve kültürel yönden gelişmelerine yardım etmek ve böylece çalışanların kişisel ve mesleki niteliğini yükseltmek yer almaktadır (Gizir, 2003). Bu misyonu yerine getirmek için dernek kurulduğu günden başlayarak psikolojik danışmanlara yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarını ve sosyal faaliyetlerini oldukça yoğun bir şekilde sürdürmüştür.

Türk ya da yabancı uzman ve akademisyenler tarafından kısa ya da uzun süreli eğitimler, seminerler, konferans ve söyleşiler düzenlenerek alanda çalışanların kendilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. Bu çalışmalarını yürütmek için derneğin bir "Eğitim Komisyonu" bulunmakta, bu komisyon, üyeler arasında anketler yoluyla bilgi toplayarak ihtiyaç analizleri yapmakta (Türk PDR bülteni, 2004, sayı: 8) ve buna göre alan uzmanlarından seminerler talep etmekte, bu çalışmalarını organize edip gerçekleştirmektedir. Çalışanlara yönelik hizmet içi eğitimlere katılanlara "katılım belgesi" verilmekte, eğitim çalışmaları ile ilgili duyurular ve değerlendirmeler dernek bültenlerinde yer almaktadır (Türk PDR Bültenleri, sayı 1-14).

Hizmet içi eğitim çalışmaları, meslek elemanlarının kendilerini daha iyi geliştirebilmeleri, eksikliklerini giderebilmeleri, daha yeterli bir meslek üyesi haline gelebilmelerine yardımcı olduğu kadar sağlıklı bir mesleki kimlik oluşturmalarında da önemli bir işleve sahiptir.

Eğitim çalışmalarının yanı sıra, uzun süre "*Pazartesi Söyleşileri*" adıyla akşam toplantıları düzenlenmiş, daha sonra bu toplantılar "*Pazartesi Seminerleri*"ne dönüştürülmüş ancak, ilginin az olması nedeniyle sürekliliği kaldırılmıştır. Sosyal etkinlikler olarak yılda birkaç kez kokteyl, yemek ya da kutlama toplantıları düzenlenmekte, üyelerin bir araya gelmesi ve mesleki dayanışmanın artırılması amaçlanmaktadır.

Türk PDR-DER, alanda çalışan psikolojik danışmanlarla tanışmak, sorunlarını ve dernekten beklentilerini dinlemek ve mesleki dayanışmayı sürdürmek için 2003-2007 yılları arasında 40 RAM ziyareti gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda, alanda çalışan psikolojik danışmanlarca sıklıkla dile getirilen '*Türk PDR-DER ne yapıyor? Derneğe üye olmak bana ne yarar sağlayacak?*' sorularına yanıt verilmesi amaçlanmıştır. Aynı amaçla PDR Programı olan üniversitelerde toplantılar, konferans ve söyleşilere katılarak meslek üyeleri ve adayları arasında bütünleşmeyi sağlamaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir (Türk PDR Bültenleri, sayı 7-14).

Lisans Programları Adı ve Anabilim Dalı İsim Değişikliği ile İlgili Çalışmalar

Üniversitelerimizde PDR ile ilgili lisans programlarının adı zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Örneğin 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde açılan Türkiye'deki ilk lisans programının adı "Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik" iken, bu isim daha sonra "Eğitimde Psikolojik Hizmetler" olarak değiştirilmiştir. Yükseköğretim Kurulu, 1989 yılında, adları bazı üniversitelerde "Rehberlik ve Psikolojik Danışma", bazılarında "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" olan bu programların adında bir birlik sağlama gereği duymuş ve tümünün adını "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programı" olarak belirlemiştir (Pişkin, 2006).

Ülkemizde ve ABD'de başlangıçta sadece "Rehberlik" olarak anılan bu hizmetler, zamanla "Rehberlik ve Psikolojik Danışma", daha sonra da sunulan hizmetlerin psikolojik yönüne daha fazla vurgu yapmak için "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Hatta son yıllarda, psikolojik danışma hizmetlerinin rehberliği zaten kapsadığı görüşü yaygınlık kazanınca 'rehberlik' sözcüğü daha az kullanılır hale gelmiştir.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Lisans Programlarını yürüten bölüm veya anabilim dalları, YÖK tarafından tüm üniversitelerde Eğitim Fakültelerinde, Eğitim Bilimleri Bölümü içinde "Eğitimde Psikolojik Hizmetler" adıyla Anabilim Dalı olarak yapılandırılmıştır. Türk PDR Derneği YÖK'ün bu yapılandırmasına tepki göstermiş, bu konuda lisans ve lisansüstü PDR programları yürüten Anabilim Dallarından gerekçeli raporlar istemiş, bu raporları akademisyenlerin imzaları ile birlikte YÖK'e göndererek lisans programı ve anabilim dalı adının "Psikolojik Danışma ve Rehberlik" olarak değiştirilmesi konusunda, bilimsel literatüre ve dünyadaki gelişmelere dayalı olarak haklı taleplerini ısrarla dile getirmiştir. En son Türk PDR-DER başkanı ve alan akademisyenlerinden oluşan bir komisyon YÖK'ü ziyaret ederek (14 Mart 2006) taleplerini sözlü ve yazılı olarak yeniden gündeme getirmiştir. Bu girişimlerden sonra Yükseköğretim

Kurulu, Eğitim Fakültelerine gönderdiği bir yazı ile "Eğitimde Psikolojik Hizmetler" olan anabilim dalı adını lisans programı ile tutarlı olması için "Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık" olarak değiştirdiğini bildirmiştir (YÖK; 18.04.2007, sayı:1430).

PDR Lisans Programlarına Girişte Kullanılan Puan Türünün Değişmesi İçin Yapılan Çalışmalar

Üniversitelerimizin PDR lisans programlarına 2000 yılına kadar sözel puan türüyle öğrenci alınmakta idi. Türk PDR-DER, bu alana yerleştirilecek öğrencilerin puan türünün "Eşit Ağırlıklı (EA)" olarak değiştirilmesine yönelik, ilgili anabilim dalı başkanlıklarından istenen görüş ve değerlendirmeler doğrultusunda bir rapor hazırlayarak 06.07.2000 tarihinde (sayı: 48) YÖK'e sunmuştur. YÖK'ün verdiği yanıtta 29.09.2000 tarihli toplantısında bu talebin kabul edildiği belirtilmiş ve 2001-ÖSS Kılavuzunda bu değişikliğe yer verilmiştir.

Diğer yandan, ağırlıklı ortaöğretim başarı puanlarının liseden mezun olunan alanlara göre farklı katsayılarla çarpılması uygulamasına geçildikten sonra, mezun olunan alanın sosyal bilimler değil, Türkçe-matematik (TM) olması istenmiştir. Çünkü yeni katsayı uygulamasından dolayı, Türkçe-matematik alanı mezunlarının EA puanlarıyla PDR programlarına yerleşmesi çok zorlaşmıştı. Bu konuda Türk PDR-DER, katsayı hesaplanmasındaki gerekli düzenlemeler için de yine ilgili akademisyenlerden görüş alarak, ÖSYM ile yazışmalarını sürdürmüş ve bu konuda 2004 yılında sosyal bilim alanından TM alanına geçilerek istenilen değişiklik yapılmıştır (Pişkin, 2006).

Yapılan bu değişiklikler PDR programlarına daha nitelikli öğrenci yerleştirme açısından önemli bir gelişme sağlanmıştır. Son 5 yıllık istatistikler incelendiğinde, Türkiye'deki büyük üniversitelerin en çok talep gören hukuk, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, iktisat ve işletme programlarına giren öğrencilerin puanlarına göre; PDR alanına kabul edilen öğrencilerin giriş puanları daha yüksektir (Şen, 2004).

Kamuoyunu Aydınlatma ve Danışmanlık Hizmetleri

Türk PDR-DER, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında kurumsal ve uygulamalı çalışmalarla oluşan bilgi birikiminin toplum yararına kullanılması ve alanın ülkemizde "profesyonel bir meslek" olarak tanınip kabul edilmesi için çeşitli faaliyetleri sürekli ve düzenli bir şekilde gerçekleştirmektedir. Bu konudaki çalışmalar kısaca şöyle özetlenebilir:

- a.** Halka yönelik konferans, söyleşi ve paneller düzenleme
- b.** Velilere yönelik ana-baba okulu uygulamaları ve seminerler yapma
- c.** Medyadaki programlara "uzman" olarak katılma, röportajlar verme, görüş bildirme

- d.** Toplumun gündemindeki konulara yönelik basın açıklamaları yayınlama
- e.** Kurumlardan gelen talepler doğrultusunda personel eğitim seminerleri düzenleme
- f.** Günlük ya da haftalık gazete ve dergilere alan ile ilgili yazılar yazma.

Derneğin yayınladığı bültenler incelendiğinde bu konudaki etkinliklerin oldukça yoğun olarak sürdüğü görülecektir (Türk PDR Bültenleri, sayı, 1-14).

Kamuoyuna yönelik tanıtım ve aydınlatma çalışmalarının yanı sıra çeşitli kurum ve kuruluşlardan talep edilen "Danışmanlık" hizmetleri de gerçekleştirilmektedir. Aşağıda bu konudaki faaliyetlerden bazı örnekler verilmiştir:

- a.** Radyo- Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından talep edilen "Aile-Kadın Eksenli" ve "Şiddet Eksenli" programlara ilişkin değerlendirme raporu, Türk PDR-DER Danışma Kurulu tarafından hazırlanmış ve sunulmuştur (Türk PDR- DER Bülteni, 2005, sayı, 10).
- b.** Bazı yayınevlerinin ya da kurum/kuruluşların talebi üzerine alanda yayınlanması planlanan yayınlara yönelik değerlendirme raporları hazırlanmıştır.
- c.** Afetlerden sonra krize müdahale ekipleri kurulması, yetiştirilmesi ve hizmet vermesi konumundaki çalışmalar sürdürülmüş ve UNICEF ile ortaklaşa yürütülen psikolojik destek çalışmalarında yer alınmıştır.
- d.** Televizyondaki bazı programlara "uzman danışmanlığı" hizmeti sunulmuştur.
- e.** Eğitim kurumlarından talep edilen konularda (programlar, yönetmelikler, projeler, sorunlar, vb.) danışmanlık hizmetleri verilmiştir.
- f.** Psikolojik yardım hizmeti almak için başvuranlara, olanaklar ölçüsünde bireysel psikolojik danışma hizmeti sunulmuş veya ilgili kurum ve kişilere refere edilmiştir.
- g.** YÖK ve MEB tarafından talep edilen "Mesleki Rehberlik ve Yönelme" konusunda Danışma Kurulu tarafından hazırlanan rapor ilgilere sunulmuştur.
- h.** MEB Şurası Ön hazırlık ve Şura Toplantılarına katılarak dernek görüşleri ile ilgili rapor sunulmuştur.

Tüm burada sıralanan faaliyetlerde de görüleceği gibi, Türk PDR DER gerek medyanın gerekse kamu ve özel kurumların PDR alanında bir başvuru ve danışma kurumu haline gelmiştir.

Ulusal ve Uluslararası Mesleki Örgüt ve Kurumlarla İlişkiler

Dernek, çalışmalarında öncelikle ulusal mesleki örgütlerle işbirliği yapmaya önem vermiştir. Bu konuda en yakın ilişkiler Yükseköğretimde Rehberliği Tanıtma ve Rehber Yetiştirme Vakfı (YÖRET) ile sürdürülmüş, yapılan çalışmaları destekleme, yayınları tanıtma, ortak stratejileri benimseme konularında işbirliği yapılmıştır. Çalışma alanları çok yakın olan Türk Psikologlar Derneği ile zaman zaman görüşmeler yapılırsa da ilişkiler istenilen düzey ve nitelikte sürdürülememiştir.

Türk PDR-DER, Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen "*Ulusal Ruh Sağlığı Politikası*" içinde yer almış, hazırlanan rapora ilişkin değerlendirme yapılmış (Yıldırım, 2006) ve koruyucu ruh sağlığı elemanları olarak psikolojik danışmanlara yer verilmesi sağlanmıştır (Ergene, 2006).

Türk Kızılay'ı tarafından oluşturulan "*Afetlerde Psikolojik Hizmetler Birliği*"ne katılarak işbirliği protokolü yapılmıştır (2006). Bu protokole bağlı olarak, Türk PDR-DER, çalışmalara katılmakta ve destek vermektedir.

Türkiye İş Kurumu tarafından "Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri" konusunda Dünya Bankası ile birlikte yürütülen projeye Türk PDR-DER katılmış ve ilgili çalıştaylarda aktif rol almış, katkı sağlamıştır (Türk PDR Bülteni, sayı 8 s. 36). Ayrıca, İş Kurumu Meslek Danışmanlığı Merkezindeki elemanlara hizmet içi eğitimler vererek mesleki gelişmelerini sürdürmelerine destek sağlamıştır.

Bunun yanı sıra birçok vakıf, sendika ve Sivil Toplum Kuruluşlarından gelen talepler doğrultusunda ortak çalışmalar yürütülmüş ve mesleki ilişkiler sürdürülmüştür. Türk PDR-DER psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar tarafından yerel düzeyde kurulan dernekler ve KKTC'deki PDR Derneği ile de olumlu ilişkilerini sürdürmektedir.

Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığında PDR alanı ile ilgili birimlerle, TTK ve Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve diğer (İlköğretim, Ortaöğretim Gn. Md. vd.) birimlerle, SHÇEK, Üniversiteler, YÖK ve TBMM ile görüşmeler yapma ve işbirliğini sürdürme açısından ilişkiler sürekli canlı tutulmaktadır.

Türk PDR-DER gelişip güçlenme yolunda uluslararası mesleki örgütlerden destek alma ve işbirliği yapma amacıyla bağlantılar kurmuştur. Öyle ki, 1990 yılında Uluslararası Psikoloji Konseyi başkanı Dr. Francis MACNAB davet edilip 3 günlük seminer gerçekleştirilmiştir. Uluslararası üne sahip bir çok yabancı uzman derneğin davetlisi olarak (Örneğin, Dr. Rebekah Shuey, Dr. Clara Loomonitz, Prof. Dr. Thomas

Skovholt) Ankara'da üyelere seminerler vermiş, onlar aracılığı ile diğer ülkelerdeki mesleki örgütlerle ilişkiler kurulmuştur (Yıldırım ve Bilge 1990).

1996 yılında PDR-DER'in, Uluslararası Okul Psikolojisi Derneği'nin (ISPA) alt organı olması sağlanmış ve böylece, PDR-DER ile ISPA-UNICEF-UNESCO-BM bağı kurulmuştur (PDR Dergisi, sayı 7, s.48). Halen ISPA üyeliği devam etmekte ve Türk PDR-DER 1995 yılından beri kongrelerine katılmaktadır.

2004 yılında ise dernek adına, kurucu üye Tuncay Ergene tarafından American Counseling Association (ACA), American Mental Health Counselors Association (AMHCA), American School Counselors Association (ASCA) ziyaret edilerek ilgililerle görüş alışverişinde bulunulmuş ve işbirliği yapılması planlanmıştır (Ergene, 2004).

22 Haziran 2004'de Fidan Korkut'un aracılığı ile Ulusal Onaylanmış Psikolojik Danışmanlar Kurulu (NBCC) Başkanı Dr. Thomas W. Clawson, Türk PDR-DER davetlisi olarak Ankara'da bir konferans vermiş, bir yıl sonra ise tüm NBCC yönetim kurulu üyeleri derneğimizi ziyaret etmiş ve işbirliği konusunda görüşmeler yapılmıştır (Korkut, 2005a).

Kuşkusuz işbirliği planlarının eyleme geçirilmesi; Türkiye'de PDR'nin meslekleşme sürecinde uluslararası mesleki örgütlerden destek alması açısından son derece önemlidir. Bu konuda ilk somut ürünlerden biri elinizdeki kitaba alanımızdaki yabancı uzman/kurumlarca katkı sağlanması olmuştur.

Geleceğe İlişkin Öngörüler ve Türk PDR-DER'den beklentiler

Ülkemizde PDR hizmetlerinin, 1950'lerde eğitim sisteminde tartışılmaya başlanması, 1973-74 öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında, 1997 yılında ilköğretim kurumlarında uygulamaya geçilmesi üzerinden görece önemli bir süre geçmiş olmasına karşın, bugün PDR hizmetleri çağdaş ve bilimsel anlayış, meslek etiği, yaygınlık, yeterlilik gibi kriterler açısından istenilen düzeye ulaşamamıştır.

1989 yılında kurulan PDR-DER bir mesleki örgüt olarak Türkiye'de bu alanın "Profesyonel bir meslek" olarak kabul edilmesi ve gelişmesi konusunda oldukça etkin çabalar göstermiş, ancak pek çok yönden sağladığı kazanımlara karşın henüz misyonuna ulaşma açısından az bir mesafe katedebilmiştir.

Küreselleşen dünyamız artık iki bin yılı geride bırakıp üçüncü binyılında dönerken, sosyo-kültürel ve ekonomik pek çok dönüşüm de yaşanmaktadır. Kuşkusuz geleceği yordamak, geçmişi ve bugünü doğru okumak ve iyi değerlendirmekle olasıdır.

Tarihsel süreç içinde toplumumuzda PDR alanında bugün gelinen noktada, toplumsal değişimleri dikkate alarak gelecekte PDR hizmetlerinden beklentileri irdelemek ve bu süreçte mesleki örgütün rolünü ve işlevini değerlendirerek Türk PDR-DER'i mesleki gelişimde lokomotif olarak kullanmak olası mıdır?

Ülkemizde PDR Hizmetlerinin Geleceğini Etkileyebilecek Değişimler

21. yüzyılda, küresellenen ve değişen dünyanın bir parçası olarak ülkemizde de birçok alanda yeniden yapılandırmayı gerekli kılacak nitelikte bir demografik dönüşüm yaşanmaktadır. Bu değişimler şöyle sıralanabilir:

- Doğurganlık oranı giderek azalmakta,
- Ölüm hızı ve oranı azalmakta, ortalama yaşam süresi artmakta,
- Genç nüfus oranı azalmakta, buna karşın yaşlı nüfus oranı artmakta, Türkiye genç bir ülke olma özelliğini kaybetmektedir.

Aile yapısı ve fonksiyonları da 21. yüzyılda değişime uğramaktadır. Öyle ki;

- Evlenme yaşı, kadın ve erkeklerde yükselmekte,
- Evlilik oranı düşmekte,
- Boşanma oranları artmakta,
- Çocuk sahibi olma oranı düşmekte,
- Çekirdek aile parçalanmakta,
- Ailenin işlevlerinin birçoğu başka kurumlara kaymaktadır.

Toplumdaki değişimler doğal olarak eğitim sisteminde de değişimlere yol açmaktadır:

- Okula başlama yaşı düşmekte, okul öncesi okullaşma oranı artmakta,
- Çocuk ve gençlerin eğitime devam etme oranı ve süresi artmakta,
- Eğitim özelleştirilmekte, eğitim kurumları arasında rekabet doğmakta,
- Avrupa Birliğine açılma sürecinde "Akreditasyon" çalışmaları zorunlu hale gelmekte (Doğan, 2000; Korkut, 2005b),
- Eğitimde nicelik yerine nitelik sorunu önem kazanmaktadır.

Dünyadaki ekonomik değişimler toplumumuzda da işgücü alanında değişimlere neden olmaktadır. Öyle ki, 21.yüzyılda;

- Küresel ekonomi meslek alanlarını etkilemekte, bazı iş/meslek alanları yok olurken, yeni iş ve meslekler doğmakta,

- İş ve mesleklerin uluslararası standartları oluşmakta,
- Teknolojik gelişmeler iş yaşamında radikal değişimler yaratmakta,
- İşsizlik oranı artmakta, nitelikli işsizler oluşmakta,
- İşçilerin ülkeler arası serbest dolaşımı artmakta,
- İş yaşamı sürekli değişimlere uyum sağlayabilecek elemanlar aramaktadır.

Toplumdaki bu değişimler PDR alanına duyulan gereksinimi artıracaktır. Bu hizmetlerin daha farklı alanlarda, daha çok kişiye yönelik olarak, özel durumlara özgü teknik ve yöntemlerin kullanılarak sunulması gerekecektir. Bu farklılaşma özellikle şu gruplar açısından PDR hizmetleri yelpazesinin genişlemesini sağlayacaktır:

- Yaşlı nüfusa yönelik PDR hizmetleri
- Boşanma, tek eşle büyüyen çocuklar, üvey anne-baba, vb. durumlara özgü PDR hizmetleri
- Evlilik ve aile danışmanlığı
- Yaşam boyu kariyer danışmanlığı
- Eğitimde akademik başarının yükseltilmesi kadar bütünsel gelişime yönelik PDR hizmetleri (Gelişimsel Yaklaşım)
- Gençler arasındaki sorun alanlarına yönelik (örneğin okul devamsızlığı, okul zorbalığı, şiddet, alkol ve uyuşturucu madde kullanma, erken cinsel ilişki, obezite, marka tutkusu, tüketim çılgınlığı, vb.) PDR hizmetleri
- Özel Eğitim alanında PDR hizmetleri
- İnsan kaynakları, verimlilik, iş doyumunu artırmaya yönelik hizmetler
- Kişisel gelişime yönelik hizmetler (Yaşamın anlamı, girişimcilik, iletişim, vb.)
- Okulöncesi PDR hizmetleri
- Ruh sağlığı ve Rehabilitasyon alanında PDR hizmetleri

Bütün bu hizmet alanları çeşitlenirken, PDR hizmetlerinin toplumda daha çok talep edilen bir meslek olarak gelişeceği öngörüsünde bulunmak 'kehanet' olmayacaktır! Bu durum dünya genelinde olduğu kadar toplumumuz için de geçerli bir öngörüdür. Nitekim, mesleklerin yapısının ve gelişiminin değerlendirildiği "Occupational Outlook Handbook"da PDR meslek alanı, ihtiyacın hızla arttığı meslekler arasında gösterilmektedir (Ergene, 2003).

PDR Alanında Beklenen Değişimler

Yirmi birinci yüzyılda PDR alanında, bu hizmetlerin sunulmasında, önceki yüzyıla göre değişimler beklenmesi doğaldır. Değişimler ne yönde olmalıdır?

- Kriz odaklı PDR hizmetleri yaklaşımından gelişimsel yaklaşıma
- İyileştirici işlevden "koruyucu, önleyici, geliştirici" işleve
- Uzun süreli bireysel danışma süreci yerine kısa süreli, çözüm odaklı danışmaya
- Bireyle çalışmaktan çok grupla uygulamalara yönelme
- Tercih rehberliğinden yaşam boyu kariyer danışmanlığına
- Yöneltilme eksenine odaklanma yerine mesleki gelişim sürecine yayılma
- Soyut, belirsiz hedefler yerine kanıta dayalı müdahale yöntemlerine
- Sadece eğitimde hizmet sunma yerine sağlık, adalet, askeriye, endüstri ve tüm alanlarda istihdam
- Sadece kamu kurumları yerine özel ve serbest meslek icrası
- ABD'de geçerli modellerden Türkiye'ye özgü modellere geçiş
- Teknolojiyi kullanmada artış
- Çok kültürlü PDR yaklaşımlarının önem kazanması
- Akredite edilmiş PDR programlarına geçiş
- Sadece Okul Psikolojik Danışmanlığı için değil, PDR'nin diğer uzmanlık alanlarına yönelik lisansüstü programların açılması
- Nicelik yerine nitelik sorunlarının tartışılması
- Diğer meslek grupları ile işbirliğinde artış, özellikle psikolojik yardım meslekleri arasındaki çatışma ve karmaşıklıktan; sınırların çizilip ayrışma ile birlikte işbirliği kriterlerinin oluşması.

Söz edilen tüm değişimlerin olmasında Türk PDR-DER'in katalizör, yönlendirici ve değişimi sağlayıcı bir mesleki örgüt olarak işlev görme sorumluluğu vardır. Bu gerçekleşmediği takdirde değişimlerin, PDR alanında gelişim ve ilerleme yaratmasının gerçekleşebileceğini beklemek olanaksızdır.

Türk PDR-DER'den Beklentiler

On yedi yılı tamamlamış bir mesleki dernek olarak Türk PDR-DER bugün için alanda çalışan psikolojik danışmanları, PDR eğitimini sürdüren öğrencileri ve alan akademisyenlerini bir araya getiren; PDR alanındaki sorunların çözümü konusunda gerekli stratejilerin üretilmesi için koordinasyon, uygulama ve izleme çalışmalarını yürüten ve yaptığı

faaliyetlerle meslek üyeleri arasında olduğu kadar; gerek devlet kurumları gerekse özel kurumlar karşısında son derece saygın bir konuma yükselmiş olan mesleki bir örgüttür.

Ancak, PDR alanının toplumumuzda "profesyonel bir meslek" olarak kabul edilmesi ve gelişmesi misyonunu üstlenmiş olan Türk PDR-DER'den ikinci 17 yılda aşağıdaki gelişmeleri gerçekleştirmesi beklenir:

- 1.** Meslek Odası ve Meslek Birliğinin oluşması çalışmalarını hızlandırmak ve PDR alanındaki alt alanları da temsil edecek geniş örgütsel bir yapıya kavuşmak.
- 2.** Geniş tabanlı, çok katmanlı boylamsal ve kesitsel araştırmalar planlamak ve gerçekleştirmek. Bu araştırmalarla ülkedeki PDR eğitiminin ve hizmetlerinin durumunu betimleyen, sorunları, güçlükleri saptayan, çözüm önerileri üreten ve sürekli güncellenen bilimsel veri tabanı oluşturmak.
- 3.** Uluslararası projelere katılmak, uluslararası mesleki örgütlerle ilişkilerini ve işbirliğini artırmak
- 4.** Dergi ve yayın sayısını ve niteliğini artırmak
 - Türk PDR dergisinin uluslararası indekslerde taranmasını sağlamak
 - Derginin yılda 4 kez yayınlanmasını gerçekleştirmek
 - Konu odaklı özel sayılar çıkarmak
 - PDR'nin alt uzmanlık alanlarında dergiler çıkarılmasını desteklemek
 - Alandaki literatür gereksinimine yanıt verebilecek yeni yayınlar yapmak
- 5.** Dernek kütüphanesini geliştirmek ve İnternet üzerinde "PDR alanındaki lisansüstü tezler" ile ilgili bir e-kütüphane sitesi oluşturmak
- 6.** Uluslararası kongre ve toplantılar organize etmek.
- 7.** Şu anda sayıları 33'e ulaşan (23 Devlet Üniversitesi, 6'sında ikinci öğretim, Türkiye'de 2, KKTC'de 2 vakıf üniversitesinde) uygulanmakta olan PDR programlarının (ÖSS Tercih Kılavuzu, 2007) açılması ve sürdürülmesi konusunda belli kriterler getirmek ve programların akredite olması için gereken mekanizmaların oluşmasını sağlamak.
- 8.** PDR öğrencilerinde ve alanda çalışanlarda güçlü bir meslek kimliği geliştirebilmek.
- 9.** Yapılan çalışmaların etkinliğini izlemek, ölçme ve değerlendirme, kanıta dayalı araştırma desenlerinin uygulanmasını desteklemek.

- 10.** Meslek elemanlarına yönelik hizmet-içi eğitim faaliyetlerini süre, çeşitlilik ve etkinlik açısından geliştirmek. Yeterliğe dayalı sertifika programları düzenlemek.
- 11.** Uzmanlık alanı ile ilgili kurum ve kişilere daha yeterli "danışmanlık" hizmetleri sunmak üzere gerekli komisyonlar kurmak ve işletmek.
- 12.** Mesleki gelişime yönelik "süpervizyon sistemi"ni oluşturmak.
- 13.** Alanda kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme araçları geliştirmek, yayınlamak ve bu araçları Türk PDR-DER'in izni ile kullanma ve kontrol sistemini oluşturmak.
- 14.** Halka yönelik eğitim, danışmanlık, vb. hizmetlerini geliştirmek, daha yaygın ve sistematik hale getirmek, halkı aydınlatma ve mesleki bilinci geliştirme çalışmalarını sürdürmek.
- 15.** Meslek etiğinin benimsenmesi, uygulanması ve denetlenmesi sistemini oluşturmak, bu konuda duyarlık ve bilinç geliştirmek.
- 16.** Farklı lisansüstü programlar açılması (Okul danışmanlığı, kariyer danışmanlığı, aile danışmanlığı, vb.) ve akredite edilmesini sağlamak. (Halen 15 kadar üniversitemizde PDR alanında lisansüstü eğitim programları sürdürülmektedir. Bu programlar genel olarak 'Okul Psikolojik Danışmanlığı'na yöneliktir. Farklı iki programdan biri, Ankara Üniversitesinde, '*İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Danışmanlığı*' yüksek lisans programı ile Bahçeşehir Üniversitesinde açılan '*Kariyer Geliştirme Danışmanlığı*' sertifika programıdır.)
- 17.** Alanda çalışan elemanların yararlanabileceği bilgisayar programları hazırlanmasını teşvik etmek, teknoloji kullanımı yeterliklerinin gelişimini denetlemek ve bu konuda yeterli standartları ve etik ilkeler oluşturmak.
- 18.** Türkiye'ye özgü PDR modellerinin gelişimini desteklemek ulusal modellerin geliştirilmesi ve standartlarının oluşumuna öncülük etmek, bu konudaki çalışmaları organize etmek, izlemek ve sonuçlarını değerlendirmek.
- 19.** Yeni istihdam alanlarının açılması ve psikolojik danışmanların farklı alanlarda istihdam edilmesini kolaylaştırmak, gerekli kanun ve yönetmeliklerle bu hakların teminat altına alınmasını sağlamak.
- 20.** Eğitim ve diğer alanlarda PDR hizmetlerinin yeterli bir düzeyde verilmesi koşullarının oluşumu konusunda ilgili kurum ve kişileri etkilemek, uygun stratejiler geliştirmesine katkı sağlamak ve doğru politikaları desteklemek.
- 21.** Yirmi birinci yüzyılda toplumumuzda psikolojik danışmanlardan beklenen rol ve işlevleri tanımlayarak, eğitim, yetişme ve çalışma standartlarının buna göre oluşturulmasına çalışmak.

- 22.** Mesleki örgüte bağlı PDR merkezleri açmak, meslek alanında sertifikaya dayalı eğitimler veren "Enstitüler" kurmak, kurulmasına destek vermek, çalışma standartlarını belirlemek.
- 23.** PDR alanında başarılı öğrencilere burs vermek, başarıyı teşvik eden ödül sistemi geliştirmek, PDR öğrencileri, uygulamacıları ve akademisyenlerini ödüllendirmek. Alana yönelik dikkat çekmek, alanın ilkelerini benimsetebilmek ve tanınmak amacıyla farklı alandan kişilere yönelik yarışma ve ödül mekanizmaları oluşturmak (Örneğin, Empati Ödülü, Yılın İnsancıl Öğretmeni, vb.)
- 24.** Türk PDR-DER bir mesleki örgüt olmasının yanı sıra, bir Sivil Toplum Kuruluşu olarak toplumun demokratik, eşitlikçi, çağdaş ve insan haklarına duyarlı bir yönde gelişmesi konusunda bir baskı unsuru olarak da işlev görebilmeli, bu konuda gerektiğinde kişi ve kurumları olumlu etkileme gücünü kullanmalıdır.

Sonuç

Ülkemizde psikolojik danışma ve rehberlik alanının gelişiminde Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğinin yeri ve öneminin incelendiği bu bölümde, mesleki örgüt ekseninde Türkiye'de PDR alanının "dün-bugün-yarın"ına ilişkin panoramik bir görünüm ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu görünümün iyi değerlendirilmesi, kuşkusuz bu alanın 21. yüzyılda daha sağlıklı gelişebilmesi açısından gereklidir. Öyle görünüyor ki, 21. yüzyılda toplum, psikolojik danışmanlara belki de her zamankinden daha çok gereksinim duyacaktır. Bu gereksinime bağlı olarak Türk PDR-DER; toplumdaki her bireyin, kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki yönlerden gelişerek topluma aktif uyum yapabilen ve kendini gerçekleştiren kişiler olabilmesine meslek alanı olarak katkı yapabilmeye, bilimsel ilkeler ve meslek etiğine bağlı, sorgulayıcı, gelişme ve yeniliklere açık, aktif bir mesleki örgütlülüğü geliştirebilmek için çabalarını artırarak sürdürmelidir. Kısacası, Türk PDR-DER'in tüm çabası ve amacı, PDR alanının Türkiye'de "profesyonel bir meslek" olarak tanınıp kabul edilmesi ve gelişmesini sağlamaktır.

Türkiye'de başlangıcından günümüze dek bazı önemli gelişmeler gözlenirse de, sunulan hizmetlerin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olduğu, meslek elemanlarının kimlik arayışının sürdüğü, ülkemize özgü PDR modellerinin geliştirilemediği, halen en güçlü uzmanlaşmanın "okul psikolojik danışmanlığı" alanında olmasına rağmen, gerek sayısal gerekse nitelik olarak talepleri karşılamaktan uzak kalındığı görülmektedir. Ek olarak, okullarda 'Rehber Öğretmen' kadrolarında görevli olanların yaklaşık üçte birinin alandışı olduğu, PDR hizmetleri için gerekli fiziki koşulların sağlanamadığı, standardize edilmiş ölçme araçlarının yetersiz olduğu, lisans programından mezun olan öğrencilerin büyük çoğunluğunun kamuda çalıştığı, özel psikolojik danışma merkezlerinin yaygınlaşmadığı

görülmektedir. Lisans programlarını akredite eden, standartlarını belirleyen örgütsel bir yapı kurulamadığı gibi, unvan sorunu da hala çözülememiştir (Pişkin, 2006).

Bu alandaki sorunlar meslek alanının gelişimini engelleyen sorunlardır, ama daha genel bir ifade ile bireyin sorunlarıdır, Türk Eğitim Sisteminin sorunlarıdır, toplumun sorunlarıdır. Çünkü bugün toplum olarak yaşadığımız pek çok sorun, *"İnsana değer veren ve insanca yaşama koşullarını sağlayabilen sosyal, siyasal ve ekonomik düzeye"* ulaşamamış olmamızdan kaynaklanmaktadır. Alanımız açısından bu sorunlara temel çözüm yaklaşımımız, *"gerek ailede ve gerekse eğitim sürecinde demokratik ve bireyi merkez alan bir anlayışı gerçekleştirebilmektir."* PDR alanı, bireye değer veren, kabul eden ve onun gelişimine uygun koşulların oluşturulmasını sağlayarak her bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım eden psikolojik destek hizmetlerini kapsamaktadır. Daha sağlıklı bir toplum olabilmek için bu alanın gelişimine katkı vermek, PDR hizmetlerinin eğitimde ve eğitim dışında her bireye yeterli şekilde sunmak gereklidir. Meslek elemanı olarak her üye bu amaca hizmet etmenin sorumluluğunu duymalıdır. Her üye bu alan için mücadele etme inancına ve isteğine sahip olmalıdır. Bu alana yüreğini koymalıdır! Yakınmak yerine çözüm üretmelidir. Eleştirmek yerine, görev üstlenmelidir. Türk PDR-DER'in faaliyetleri ekseninde meslek alanının içinde bulunduğu koşulların ve sorunların yansıtılmaya çalışıldığı bu '**AYNA**'da her üye kendi sorumluluklarını sorgulamalıdır.

Türk PDR-DER'i kuran, bugünlere getiren, çalışmalarına katkı sağlayan, destek veren tüm meslek elemanlarına SELAM OLSUN!...

KAYNAKÇA

- Akkoyun, F. (1995). PDR'de Unvan ve Program Sorunu: Bir İnceleme ve Öneriler. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 6, 1-21.
- Akkök, F.ve Watts, T.G. (2004). *Mesleki Bilgi, Rehberlik Hizmetleri Türkiye Ülke Raporu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- ASCA (2005). Total Student-to-Counselor Ratio by State 2002-2003 School Year. (İnternette 30.09.2005 tarihinde alınmıştır).
- Doğan, S.(1995) PDR Hizmetleri Okullarda Disiplin İşleri ile Kesinlikle Karıştırılmamalıdır. *Öğretmen Dünyası*, 184, 14-16.
- Doğan, S. (2000). Psikolojik Danışman Eğitiminde Akreditasyonun Gereği ve Bir Model Önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 14, 31-38.
- Doğan, S.(1990). Türkiye'de Rehberlik Kavramı ve Uygulamalarının Gelişiminde Milli Eğitim Şuralarının Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 1, 45-55.
- Doğan, S.(1991). Başlangıcından Bugüne Türk Resmi Dokümanlarında Rehberlik Kavramı ve Anlayışı: Bir İnceleme. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 11, 29-44.
- Doğan, S. (2003). "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programlarının Yeniden Düzenlenmesi (Taslak)" PDR Anabilim Dalları Toplantısı II İçin Hazırlanan Rapor. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Arşivi*.
- Doğan, S. (2004). "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Tezsiz Yüksek Lisans Programı (Taslak)" PDR Anabilim Dalları Toplantısı III İçin Hazırlanan Rapor. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Arşivi*.
- Doğan, S. Aydın, G. ve Korkut F. (2005). PDR Anabilim Dalları Tarafından Kabul Edilen Yeni PDR Tezsiz Yüksek Lisans Programı ve Ders Tanımları. PDR Anabilim Dalları Toplantısı IV'de sunulan Rapor. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Arşivi*.
- Ergene, T. (2003). Psikolojik Danışma Meslek Yasasına Gerek Var mı? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 7, 27-30.
- Ergene, T. (2004). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Psikolojik Danışma Meslek Alanını Geliştirmek Amacıyla ABD'de İlgili Derneklerle Temasta Bulundu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 8, 34-35.
- Ergene, T. (2006). Türkiye'de Psikolojik Danışman Eğitimi T.C. Ruh Sağlığı Politikası, Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Raporu, Ankara.
- Gibson, R.L. ve Mitchell, M.H.(1990). *Introduction to Counseling and Guidance (third ed.)*. New York: MacMillan Publ.Comp.
- Gizir, C.A. (2003). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Stratejik Planlama Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 1, 6, 12-15.
- Gültekin, İ. (1984). Orta Dereceli Okullarda Sınıf Öğretmenlerinin Görev Algıları. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara Üniversitesi.

- Kepçeoğlu, M. (1974). Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Anlayışı. Yayınlanmamış Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Özerler Matbaası
- Korkut, F. (2005a). Meslekleşme Yolunda Yararlanılabilecek Örnekler: Ulusal Onaylanmış Psikolojik Danışmanlar Kurulu (NBCC). *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 10, 34-37.
- Korkut, F. (2005b). Avrupa Birliği ve PDR. VIII.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri metni, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kuzgun, Y. (1990). Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Unvan Sorunu. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 1, 32-38.
- Kuzucu, Y. (2004). Sorum(lu). *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 2, 5, 38-43.
- M.E.B. (1975). *Tebliğler Dergisi*, sayı: 1805.
- M.E.B. (1981). Onuncu Milli Eğitim Şurası Raporu. Ankara MEB Yayınları
- M.E.B. (1982). *On Birinci Milli Eğitim Şurası Rapor*. Ankara MEB Yayınları.
- M.E.B. (1991). *Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı-Özel Eğitimle İlgili Mevzuat (Kanunlar, Yönetmelikler, Genelgeler)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (2001). *Tebliğler Dergisi*, sayı: 2524.
- M.E.B. 2002 Yılı Başında Milli Eğitim. (<http://apk.meb.gov.tr>)
- Nazlı, S. (2007) Okul Yöneticilerinin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetini Algılamaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 26.
- ÖSYM (2007). ÖSS Tercih Kılavuzu.
- Özdemir, İ. (1991). Bazı Değişkenlerin Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen, Danışman ve Yöneticilerin PDR Hizmetlerinden Beklentilerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özgül, İ.E. (1986). Eğitimde Psikolojik Hizmetlerin Sunulmasında Yararlanılacak Uzman Elemanların Yetiştirilmesi ve Sorunlar. Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunlar. Türk Eğitim Derneği Yayınları, No:10, Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Özgül, İ.E. (1990). Ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinin Dünü ve Bugünü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 1, 4-15.
- Özoğlu, S,Ç. (1986). Eğitim sistemimizde Psikolojik Hizmetlere Genel Bir Bakış. Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunlar. Türk Eğitim Derneği Yayınları, No.10. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Pişkin, M. (1989). Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici, Öğretmen ve Danışmanların İdeal ve Gerçek Danışmanlık Görev Algıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pişkin, M. (2006). Türkiye'de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını. Türkiye'de Eğitim Bilimleri: Bir Bilonço Denemesi (Ed.M..Hesapçioğlu ve A.Durmuş) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (1993). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin 1993 yılı etkinlikleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 4, 30

- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (1996). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin 1996 yılı etkinliklerinden bazıları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 7, 48.
- Şen, H. (2004). Meslek Etiği ve Psikolojik Danışmanlar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 9, 24-30.
- Şen, H.(2005). Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongrelerinin Bize Söyledikleri: Son Üç Kongre Üzerinden Bir Değerlendirme. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 2, 11, 31-36.
- Şen, H. (2006). Psikolojik Danışmanların Özlük Sorunları I: Unvan Sorunu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 2, 13, 37- 40.
- Şen, H. (2007). Psikolojik Danışmanların Özlük Sorunları II. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 2, 14, 35- 40.
- Tan, H.(1990). Okullarımızda Psikolojik Hizmetlerin Neresindeyiz. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 1, 27-31.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, (1995). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar Kitapçığı. Ankara: *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi Yayını*.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2004). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Meslek Odasına Doğru. (Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Meslek Odası ve Meslek Birliği Hazırlama Komisyonunca Oluşturulan Yasa Taslağı). Ankara: *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi Yayını*.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2006). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Etik Kurallar 2006. Ankara: *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi Yayını*.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (1997-2007), *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bültenleri*. Sayı, 1-14.
- I.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları Kongresi Bildiri Özetleri (2006). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- II. Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bilimsel Çalışmaları (1994). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayını. Ankara: Form Ofset.
- VI. *Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı (2001)*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, No: 8, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- VII. Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı (2003). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- VIII. *Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Özetleri Kitapçığı (2005)*. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- III. Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencileri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı (2006). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- IV. Ulusal Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencileri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı (2007). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Von Zandt, C.E. (1990). Professionalism: A matter of personal initiatives. *Journal of Counseling and Development*, 68, 243-245.
- Yeşilyaprak, B. (2003). Psikolojik Danışmanlar Nemrut Dağında Dilek Tuttu. *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi*, 20, (861).
- Yeşilyaprak, B. (2004, 28 Temmuz). Gençler Kongre Düzenliyor, Hocalar Ders Alıyor (mu)? *Birgün Gazetesi*.
- Yeşilyaprak, B. (2005, 24. Temmuz). Boğaziçi'nden Konya'ya. *Radikal Gazetesi*. 2
- Yeşilyaprak, B. (2006, 30. Temmuz). Yolculuk Sürüyor. *Radikal Gazetesi*. 2.
- Yeşilyaprak, B. (2007). Psikolojik Danışman Adayları Nemrut Dağındaydı. (pdr.org.tr).
- Yıldırım, İ.ve Bilge, F. (1990). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin Kuruluşu ve Etkinlikleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*,1, 56-59.
- Yıldırım, İ.(2006). Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Adına Konuşma: Ulusal Ruh Sağlığı Politikası. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 13, 22-26

Not:Türk PDR-DER hakkında ayrıntılı bilgilere **pdr.org.tr** internet adresinden ulaşılabilir.

